

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu : 20 cèntims - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció : 2'50 pessetes trimestre

Del panorama actual

L'actualitat és densa com poques vegades. De tantes coses com veiem des del nostre MIRADOR gairebé no en sabem distingir cap. Quin seria per vosaltres el veritable tema d'actualitat? N'hi ha molts a triar.

Les notes del senyor Cambó, que continuen a raig fet.

Els successos de Jaca.

ral és un exemple patent. Per a canalitzar i aprofitar les energies creadores d'aquella famosa prosperitat material que era l'orgull de Nordamèrica i l'admiració del món, ningú més indicat que una de les figures eminents d'entre el nucli d'homes escollits que passaven per haver estat els organitzadors d'aquella grandesa apoteòsica. El President Hoover tenia, a més a més, a favor seu el

Els Dijous — Blancs

No hi ha feina més mal agraïda que la del periodista. Es passen llargues temporades sense tema i anys sencers durant els quals la censura intervé tots els temes de rendiment. Aquesta secció dels «Dijous blancs» va néixer en període dictatorial. Servia per no parlar de res, per fer exercicis amb la ploma, per murmurar una mica del pròxim. El títol ho diu ben clar: «Els dijous blancs».

Això de qualificar de blanc algun dia de la setmana ho varem copiar dels carlins. En aquell temps, les senyoretes carlines de Gràcia, les «Margaritas», celebraven unes vetllades recreatives que tenien el nom de viernes blancos. Quan el dijous, el dia de sortida de MIRADOR, no és tan innocent, el títol de la secció és: «De dijous a dijous».

I vetlaquí que aquesta setmana, que no té res de blanca, adoptem el nostre títol primitiu, el dels temes frívols, el que entona menys amb el color d'aquests dies.

I no parlarem de cap tema frívol concret. Per què? Per aquella raó que donàvem al principi, perquè no hi ha tasca més mal agraïda que la del periodista. Al marge de la diada de la modista, o d'un tema més cultural i apassionant, com el del Premi Crexells hi hauria pretextos per escriure uns quants «dijous blancs». Però, reconeixem que aquesta setmana l'abundància de temes ha tret interès a molts d'ells. L'any passat, els comentaris sobre el veredict del Premi Crexells feien barallar els homes de lletres. Tant com els novel·listes que optaven al premi hi han perdut les modistes, i sobretot la reina de les modistes. I, realment, la bellesa de la senyoreta Teresa Virgili mereixia un dia sense destorbs, un cel sense màcula.

Però vetlaquí que el cel no direm precisament que tingüés màcules, però presentava un uniforme color gris que ha durat dies. I la terra, o almenys un tros, no ha estat per modistes.

Passarem, doncs, de llarg sense comentar cap dels temes més o menys lleugers que suggereixen els fets citats. Altres temes que no poden oferir literatura per aquesta secció, i dels quals ens és impossible de parlar, ofeguen aquesta i altres seccions del periòdic. Això vol dir que els punts més sensibles del número que teniu a les mans han nascut morts aquesta setmana, i no per culpa nostra. Però si volguéssim fer creure que des del punt de vista periodístic ens donem per satisfets, ens trobaríem en el cas del senyor Cambó, que en el moment que presentava al país una tria de notes de les més meditades, han sortit destorbs suficients perquè ningú tingüés temps de llegir-les.

De totes maneres, ell o el seu secretari no ens en volen perdonar ni una, i tornem a trucar als diaris exclamant: «Ens en varem descuidar una! Sobretot que no passi per alt!», i si passa per alt és perquè la gent té unes altres preocupacions més abassegadores que no permeten entretenir-se en escarceos literaris.

Sigué, doncs, aquest «Dijous blanc» una advertència per a fer entendre que la setmana no ha tingut res de blanc i que els que estem més en blanc som els desgraciats dels periodistes.

I el pitjor és que no sabem els dies que haurem de seguir en blanc.

ha passat per la prèvia censura militar.

MIRADOR INDISCRET

Els bromistes

A cada situació o a cada esdeveniment apareixen una mena de bromes «standard», que circulen gràcies a l'oficiositat dels que no tenen prou imaginació.

Les més en voga aquests dies són: Primera.—Preguntar: «Ja saps que paren els tramvies?» i quan l'altre demana detalls, respondre: «A cada parada.»

Segona.—Preguntar: «Ja has vist les fulles que circulen?» i davant la negativa o el dubte de l'interlocutor, ensenyar una fulla de *Platanus municipalis* que es porta previsorament a la butxaca. N'hi ha de més refinats que hi han enganxat un paper que diu *Hoja clandestina*.

La tercera i següents no són reproduïbles per raons variades.

L'absentista

Els diaris no duen res de bo, no hi ha altres comunicacions que les oficials entre les poblacions, els «diuen que...» i «m'han dit...» són els mateixos dies seguits.

En resum, poc de concret o poques coses massa concretes i manca d'imaginació, segurament per cansanci d'aquesta facultat exercida molt els set anys de l'anterior dictadura.

Per manca, doncs, de variació en les notícies transmeses oralment, un acèrrim usuari de la biblioteca de l'Ateneu, enciclopèdista (volem dir que redacta articles d'un diccionari enciclopèdic) i home de pocs amics, tenia l'altra tarda, en un lloc visible del pupitre, repenjada en un exemplar dels darrers que queden de punys forts, una quartilla que deia:

«No em parieu de la revolució.»

Presència d'ànim

Els que no tenen cap mena de neguit són els tècnics de la Via Laietana, que aviat faran sortir el *Cambusi* (el diari del migdia més petit i més ben fet del món).

En Casabó, per exemple, es té per tan tècnic que diu ben convençut:

«Com que els tècnics som indispensables, els que governin sempre ens voldran tenir al seu costat...»

La república que ve

Barcelona, per tenir de tot, té un jove advocat, el senyor Burbano, persona molt simpàtica i lliberal. No fa gaire anaren a visitar-lo uns amics, entre ells el nou antiqüari senyor Planas i l'escultor Duran. La conversa derivà, com totes les converses, cap a la política present. I un dels amics digué:

—Ja ho sap, senyor Burbano, que sembla que vindrà la República?

—Sí, això sembla. A mi no em fa res. Perquè, veurà, la República és la República; i a mi el que m'amoïna són els divuit milions d'espanyols que es pensen que la República és repartir-se tot el que és nostre...

Republicans a prova

D'aquest gènere deu ésser un senyor Fulquet, amo d'una casa de carbons molt

important de Barcelona. L'home és un republicà de fa molts anys, amic del radical senyor Santamaria i de molts altres senyors d'esquerra. És clar que és un d'un republicanisme ben entès. Però l'altre dia, en dir-li un amic seu, coneixedor de les seves idees, senyor Fulquet, tot trist i amoïnada, va dir: la possibilitat de l'adveniment republicà, el

—No me'n parli. Estic d'allò més espantat!

Serveis tècnics

No fa molt, els dirigents d'Unió Catalana, una mica eclipsada aquests dies d'intangibilitat de certs temes, van fer arribar una mena de circular a diverses entitats venint a dir, poc més o menys, que estarien molt contents que els honoressin amb la demanda de suggeriments i projectes, relacionats amb les activitats de la novella sub-entitat politico-tècnica.

No sabem ben bé si cal senyalar l'acollida de la circular com un èxit. Però el que sabem de segur és que una altra entitat hi respongué demanant un projecte de revolució amb el seu corresponent pressupost, petició que els deixà molt parats, perquè no és precisament en aquest ram que pensen especialitzar-se.

Abans o després

El primer any de funcionar el Premi Joan Crexells, el Jurat es reuní a dinar i deliberà de sobretaula.

Lavors circulà una frase, recollida per un periodista i atribuïda a un membre del Jurat:

—Anem a menjar escriptor.

L'any passat i aquest el Jurat ha sopat després de les deliberacions, per poder veure's junt en algun acte amb la Comissió del Premi, la presència de la qual era indecisa abans de les deliberacions.

El primer any la deliberació fou llarguíssima, per acabar declarant desert el Premi. En canvi els altres dos anys les deliberacions s'han enllestint en poc temps.

Naturalment, això no té res a veure amb el fet d'esperar un menú o haver-lo consumit ja, contra el que puguin pensar la gent de mala fe.

Menús literaris

Segons testimoni unànime dels comensals, els plats i els vins han estat cada any molt ben combinats i executats. La direcció del menú va a càrrec del senyor Joaquim Borralleras, fem-ho constar.

Cada any, en el seu article sobre el Premi Goncourt, Léon Daudet, que és dels *Dix* i té fama de *gourmet*, comenta el menú en el seu article de *L'Action Française*.

Entre nosaltres, segurament perquè encara no hi estem avesats, aquest aspecte és escandalosament negligit pels informadors.

Lliure examen

Segons sembla, la votació consumí molt poc temps de les dues hores durant les quals estigué reunit el Jurat. La major part d'elles foren discutides qüestions prèvies, sobre les quals la premsa no ha dit res perquè el Jurat tampoc n'ha fet públic res.

En Carles Riba sostingué:

—Fora de la Bíblia, no conec res més susceptible de totes les interpretacions que el reglament del Premi.

—Sí, home—va fer el jurista de la colla, En Solé de Sojo—, hi ha encara un altre llibre, el Codi civil. De què viuríem els advocats?

Multiplicitat de personalitats

Sense que explícitament ho hàgim fet constar mai, el lector habitual deu saber que a MIRADOR no es publiquen mai gasetilles. En el número passat, però, en publicàvem una en aquesta secció sota el títol *Sis pseudònims, un redactor*.

Es clar que no la publicàvem per dar gust al senyor Muria, que s'anomenava director de *La Dona Catalana* i sembla que només n'era el de palla perquè tenia poca o molta relació amb gent de la passada situació, gràcies a la qual fou empleat a l'Exposició. Tampoc volíem donar cap gust a la senyoreta dels sis pseudònims, que no tingué inventiva per un setè nom de guerra, puix que amb el de *Marta Romani* firmava articles al *Diario de la Exposición* i ara ho fa, amb el seu nom de debò, a *La Nau*.

Naturalment, amb semblant multiplicitat de personalitats, n'hi ha d'haver per a tots els papers de l'auca.

"Gente bien"

El baró de Segur, que no cal presentar ni a Barcelona ni a Madrid, deia no fa gaire al comte de la Cibera, que molt de temps ha estat el més autèntic *rey del postín* a la capital d'Espanya:

—La verdad, Valentín, que si muriera Romanones, a ti y a mí no nos afectaría en gran manera, pero si muriera Carretero, ¿qué sería de nosotros?

S'ha d'aclarir que Carretero és el millor sastre de Madrid.

Un petit error

La *Hoja Oficial* d'aquest dilluns ressenyava la commemoració virgiliana a la Universitat, amb la col·laboració de la Fundació Bernat Metge, sota aquest títol: «*El segundo bimilenario de Virgilio*». Es a dir, que només s'han equivocat de dos mil anys, que, naturalment, no són res quan un autor és immortal de debò.

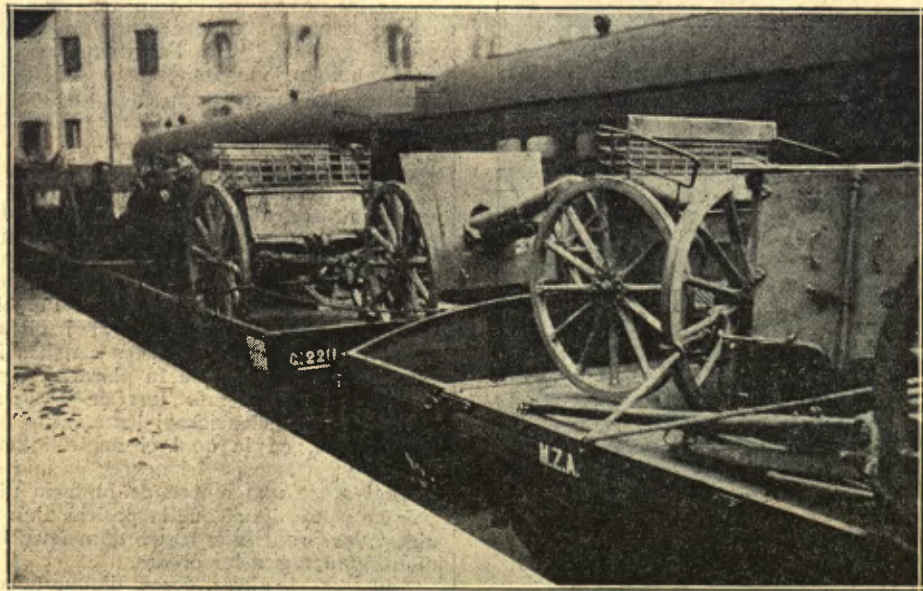

La proclamació de l'estat de guerra

Les vagues i l'estat de guerra. La insensibilitat de la Borsa. La constitució del govern Steeg a França. L'enquesta parlamentària francesa sobre els escàndols financers. La conferència dita de la Taula Rodona a Londres per a una nova Constitució de la Índia. Les facècies del procés de Moscou. La ruptura del President Hoover amb el Senat americà. Els nous *cracs* de les banques americanes. El cor ens diu quin és de tots aquests temes el que més interessa la curiositat dels nostres lectors. Però el restabliment de la

prestigi personal d'haver triomfat en empreses semblants i més difícils, com un protector providencial de la vella Europa. Però de sobte, el desinflament de tot el que la il·lusió popular havia aixecat damunt de la positiva prosperitat americana, ha posat al descobert una vegada més la impotència dels conductors de pobles per a sotmetre els esdeveniments públics a les fórmules de la seva pròpia visió.

Ningú no pot estranyar que sigui sovint tan difícil trobar una idea o una força que esdevingui estímul d'una intensa acció popular. Hi ha en les multituds d'ara com una mena de sensació que les coses de tots tenen d'ésser l'obra de tots, i ningú no pot

Embarc de material

censura, per motius que es diuen transitoris, fa que sigui l'únic tema que no podem tractar. Per altra part és un tema que no pertany encara al comentari objectiu. Tots hi tenim alguna cosa a sentir més que a pensar. El mateix Govern ha dit que lamentava l'epileg dolorós dels successos de Jaca, que és el tema en qüestió. També el lamentem tots, fins els que a hores d'ara el veuen com un episodi dramàtic més que com un epíleg.

Però de tots el temes que hem apuntat se'n desprèn una mateixa impressió. Els temps que vivim, vulguem o no, són temps de crisi i de renovació. No volem pas dir que siguin necessàriament tràgics. Res menys tràgic que les notes del senyor Cambó, que són entre nosaltres un dels signes d'aquests temps. L'indubtable és que no poden ésser per ningú temps d'indiferència i de quietud.

Es un gros avantatge en aquests casos tenir fe en una fórmula que pugui satisfer d'un cop totes les ànsies populars, i posar la característica dels moments que vivim, tan influïts pel treball intel·lectual de les darreres generacions, és que entre les moltes coses antigues que s'han perdut hi ha la fe en aquelles fórmules senzilles que resumien en un sol mot la il·lusió simplista de les multituds. La feina dels homes d'ara és més complexa, perquè la vida dels pobles també ho és més. El cas del President Hoover i de la política americana en gene-

respondre, per la complexitat innegable del conjunt, quan ni per què, en la consciència d'un poble, per difusa o per concreta que sigui, sorgirà la convicció que l'empresa d'alguns dels seus homes pot ésser l'empresa de tothom.

Nosaltres no podem negar la nostra admiració pels homes inquiets que amb un noble propòsit furguen per descobrir l'objecte d'una acció d'interès general, tant si triomfen com si fracassen. Mentre el coneixement i la guia de la vida pública no esdevinguin una ciència exacta, el triomf o el fracàs dependrà exclusivament de com responguin les reaccions del cos social i en una mínima part de l'encert o el desencert dels lluitadors. I serà sempre injust fer un retrat del fracàs als vençuts, com serà sempre excessiu donar tota la glòria del triomf als vencedors.

Heus ací a quines divagacions ens ha conduït voler donar una ullada a la densa varietat dels esdeveniments mundials de l'hora. De cap d'ells no podem endevinar ni el curs ni la fi. La conferència de Londres, per exemple, pot semblar un fracàs pels laboristes que la presideixen i resultar després que quan menys s'ho esperin l'Anglaterra i la Índia es donin compte que és tot el contrari. «Mai no se sap el que es funda»—deia Renan. I és ben cert que mai no se sap. L'important és que els homes que tinguin una convicció la serveixin amb lleialtat. Tant si la sort els ajuda com si els traïx, mereixen un mateix respecte.

—Què me'n diu de tot això, Senyora Lliga?
—No me'n parli! Tot plegat és fet exprés perquè la gent no llegeixi les notes d'En Cambó.

"Mot d'esprit"

Guaitaven un dels assaigs de Xang-Hai diversos crítics i literats. Arribada una escena que figurava un sopar, en Vilaregut va adreçar-se al senyor Bernat i Duran.

—No s'hi ha fixat?—va dir-li—. Això és tret de la Passió d'Olesa.

Hi ha Wanda i Banda

El pintor Durancamps (en realitat es diu Duran Camps) ha viscut molt de temps a París, perquè tant Sabadell com Barcelona eren un camp massa estret pel seu art.

Però de tant en tant torna a Barcelona a lluir la indumentària, a explicar els seus triomfs, les seves exposicions a la Galeria Zak i a demostrar que quan els altres hi van ell ja en torna.

Una d'aquestes vegades, es parlava davant seu de la probabilitat que vingüés altre cop a Barcelona la clavicembalista Wanda Landowska.

—Ah!—va fer Durancamps, amb la suficiència de l'home que viu en una gran capital europea i no li ve res de nou—. Ja l'he sentida. És una bona banda, però no crec pas que vingui tota sencera.

La cultura no estava

en proporció al càrrec

A Tarragona diu que hi havia hagut un governador, la cultura del qual no estava en proporció directa a la importància del càrrec.

Un dia va presidir una reunió molt interessant, i en anar a començar-la es va aixecar i va dir seriosament:

—Se levanta la sesión.

Aleshores els seus veïns el van avisar:

—Ha de dir que s'obre la sessió.

I el governador digué:

—Se abre la sesión.

Es veu que en la reunió aquesta no hi discutien coses molt interessants, perquè sense esperar torn ni res, els reunits s'interpel·laven els uns als altres i armaven un guirigall espantós. El president ho va voler arreglar. Va tocar la campaneta amb tota la seva força i digué:

—Señores: pido la palabra.

A. O.

Durant un temps els no iniciats, és a dir, els que no tenen amics que freqüentin les penyes literàries, s'estiraven els cabells per desxifrar a qui podien correspondre les inicials A. O. que signaven de tant en tant a *La Publicitat* un comentari tan indesxifrabable com elles mateixes.

Finalment fou feta la llum.

—Saps aquelles inicials que tant ens havien arribat a capficar?...—féu un.

—Sí...

—Doncs ja he descobert qui s'hi amaga al darrera: *Augenio d'Ors*.

**CORBATES, BOINES,
CAMISES, PIJAMES,
SUETERS, GUANTS
I PULLOVERS**

LA MILLOR CASA
EN PREUS I QUALITATS

F. VEHILS VIDAL

32, Porta de l'Àngel, 34
7, Plaça Universitat, 7

LES MODISTETES BARCELONINES

Abans de la tempestat, la calma

Dissabte passat, mentre a Espanya començava una revolució, tingué lloc la festa de les modistes. Ni la inquietud ni la incertesa no privaren de les diversions d'aquell dia i dels següents. Ara, després dels esdeveniments d'aquesta setmana—no liquidats encara—, potser pocs es recorden ja d'aquella festa, fora dels que hi prengueren part. En plena normalitat, n'hauriem parlat. I ara, al moment de sortir el número, no podem tocar temes molt més apassionants i vitals, també en parlem.

Santa Llúcia, patrona dels jurats. Són dos els jurats en funcions el dia 13 de desembre. L'un d'una manera seriosa i

Cal declarar que el jurat de la festa de les modistes es trobava en condicions de realitzar una tasca eficient. Hi figurava un escultor per a respondre de les perfectes proporcions de les elegides; un crític cinematogràfic per a garantir la fotogenia; homes de món, per a cercar la distinció; un poeta per a caçar els imponderables, i crítics exigents, d'aquells que res no els passa per alt.

Denunciem un intent de coacció, amb el propòsit de fer ressaltar la bona fe del jurat.

El conat de coacció fou exercit pels fotògrafs, els quals en el moment d'elegir la

a l'aeròdrom Canudes, a rebre el bateig de l'aire. El noi insinua:

—Suposo que el germà també hi té un cert dret a volar...

Un altre personatge: el burgès de la reina. És el senyor Gallard—de les Modes Gallard, del carrer de Balmes, com especifica ell per a no confondre.

El senyor Gallard és una persona agradable, que ha rebut amb joia l'efímer regnat de la seva operària, a la disposició de la qual ha posat els models de la casa. L'home transita per la sala, saluda les amistats, parla, somriu i s'enrabia amb raó quan l'endemà algun diari comet el lapsus de fer treballar la reina en un taller que no és el seu.

Es per a treure-li el mal gust d'aquests errors que nosaltres fem el reclam gratuït de les Modes Gallard.

Uns altres personatges voltant la reina i l'acompanyament, són els promesos de les dames de la cort d'honor. Així que els membres del jurat agafen les noies de braçet per a dur-les a l'estrada, com per art d'encantament sorgeix al costat de la parella un xicot mig esverat, el qual es fa un tip de repartir empentes, per a poder caminar al costat de la dama.

El dia de Santa Llúcia és pels nois aquests un dia desconcertant; lluita dintre seu el desig de fer contenta l'estimada i una timida gelosia. Els nois pateixen... i comparteixen amb la família de les dames l'antipatia dels membres de la comissió organitzadora, joves i galants.

El Palau de Belles Arts fou un marc un xic paradoxal posat a les festes. Davant els quadros de batalles pintats a tant el metre, hi feien iròniques piruetes els barrets de paper multicolor. A la nit, es pot ben dir que a dalt de la galeria es ballava a les barbes dels catalans il·lustrats.

Tocant a la porta més apropada a la llotja presidencial, Rius i Taulet va passar-se tota la nit amb els punys closos i una cara de tres déus. El batlle comte de Güell havia promès assistir a la festa i ballar amb la reina. Però segurament algú devia advertir al comte de l'actitud airada de Rius i Taulet, i això motivà que la concurrència es lamentés que se'ls escamotejava el número de l'alcalde.

On la reina i les seves dames trobaren el marc més escaient, fou en el salónet de la planta baixa de l'Ateneu Barcelonès, escollit diverses vegades com a punt de reunió i partida de la regia comitiva. Es una sala d'un gust *ancien régime*; damunt l'escalfapances, el graciós rellotge, el mirall carregat, la làmpara exuberant, els «sillons» ta-

Teresa Virgili, reina d'enguany, rebé la designació gairebé amb les llàgrimes als ulls.

Fou Josep Maria de Sagarra l'encarregat de coronar-la. A remarcar la manifest

metòdica, adjudica el Premi Crexells a la millor novella de l'any. L'altre, a tot espectacle, acompanyament de música, rialles i crits, elegix la modisteta barcelonina, la qual ha de seure's en el tron reial. Potser hi haurà qui cregui que aquests dos jurats treballen en els dos pols oposats. No obstant, costa poc veure com ambdós es complementen, i pot afirmar-se que en el 13 de desembre de 1928, dia en el qual i per primera vegada, els dos tribunals entraren en funcions, Barcelona i Catalunya donaren una passa considerable en el camí del millorament espiritual...

Aquest proemi se'ns esquitlla per viarans transcendents, gens escaients per a menar-nos a unes notes que aspiren a ésser lleugeres. Tot plegat era per a dir com és feliç la coincidència que duu a actuar els dos jurats en el dia de Santa Llúcia. Aquesta santa, advocada de la vista, podria esdevenir una patrona que ni feta a mida pels jurats. Si els individus que els integren tinguessin el gust de la cerimònia, abans d'entrar en funcions podrien entonar solemnement uns goigs en llaor de la santa, els quals acaben amb uns versos que fan:

«Guarden-nos la vista clara

dels ulls i del pensament.»

Què més pot desitjar un jurat?

La Reina i el seu sèquit femení

El Palau de Belles Arts ple de modistes i espectadors

inclinació que l'autor del *Comte Arnau* sent per les corones. Recordeu que un dia volia coronar a Santiago Rossinyol; que acaba d'aconseguir un èxit amb *La corona d'es-pines*... Dissabte passat pogué finalment esbravar-se, tot col·locant una corona damunt una testa admirable.

Per si hi havia qui volgués treure conseqüències d'aquesta debilitat coronística, el mateix Sagarra cuità a esvaïr-les en el parlament pronunciat a continuació. El públic l'aplaudí en dir: «Nosaltres, que som tan republicans...» Dues o tres vegades anà encara més enllà, i afegí el mot *d'alcaldesa*, després del de reina, donant-li categoria de sinònim. Sagarra, poeta abans que res, voldrà acordar-nos que el títol de reina està inflat d'una màgia i d'una pompa, impossibles de retrobar en el d'alcaldesa, que té un cert regust burgès i burocràtic.

Voldríem abocetar unes figures de l'entourage de la reina. Començarem pel germà de la sobirana, enguany un xicot menut i trempat, que es fumava uns cigars inacabables. El noi s'adaptà ràpidament al paper d'infant de la casa reial i exercia una discreta vigilància prop de la seva germana.

Anuncien a la reina les futures visites de reporters, sollicitant entrevistes. Teresina exclama:

—Però, què els diré, Mare de Déu!

El germà intervé:

—Ja hi seré jo al davant. Procuraré que no t'equivocuis, i que a tots els diguis el mateix.

Més tard, parlen a Teresa d'una anada

pissats, etc. Els llargs vestits de *soirée* es compenetraven deliciosament amb el parament del saló.

L'encís de l'estampa vuitcentista devia arribar al greu primer pis de la casa. De tant en tant, i per la porta del saló, es deixaven veure uns caps ornats amb *perillas* blanques i uns colls i corbates anacrònics. Les aparicions eren ràpides, el temps just d'un somriure galant.

El diumenge a la tarda, en «L'Ocell de Foc». En el moment del l'ox compareix Cèlia Gámez, i s'asseu a la taula a costat de la reina i de les seves dames. El ma- quillatge violent de la *vedette* descoloreix les cares graciosament pintades de les nostres noies. Amb Cèlia Gámez ha entrat un perfum de pell nua picada per la llum de la bateria. La conversa és animada i l'hora arriba al seu ple. En els dits d'algunes de les dames de la cort d'honor hi han florit unes tímides cigarretes angleses. És amb una certa tremolor que van i vénen de les boques carmí. El xampany?... Cèlia Gámez?

Acompanyàvem al ball de Belles Arts a dues noies de la cort. En el Passeig de Pujades s'afileren els automòbils, i la gent espera a la porta del Palau l'arribada de la reina. Les nostres companyes enraonen i riuen. Josep Maria de Sagarra diu:

—Qui diria que en aquestes hores estem passant una revolució!

ANDREU A. ARTIS

L'APERITIU

«Hallelujah» — Deu fer cosa d'un any i mig que a Londres es presentà una obra sensacional titulada *Porgy*. Aquesta obra, escrita per un noi i una noia que resultaven ésser germans, estava precedida d'un gran èxit a Nova York, i a Londres l'efecte va ésser contundent. *Porgy* era un seguit de quadros melodramàtics i acidulats de la vida d'una ciutat de color a la Carolina del Sud. Els actors eren tots negres, les seves facultats expressives i patètiques impressionaren fins a aixecar la pell als *gentlemen* de galtes de magrana i d'ulleres d'or. L'obra va fer l'efecte d'una manxula transcendental.

Amb *Porgy* va venir al continent europeu una visió insospitada del negre. Fins aleshores havia estat de moda un tipus de negre despulat i un tipus de negre vestit. El despulat remenava la cua d'una manera espectacular i inofensiva en els films documentals de les caceres africanes, dintre una gran salsa de colls de girafa, de baynes d'antílop i de trompes d'elefant. Els dos llibres de Gide sobre el Congo van acabar de tnyir la pell del negre d'un impenetrable vernís de tragèdia, i van dir unes quantes coses profundes, seques i perfectes al costat de la literatura alcohòlica pels esnobs, en què hi ha peces tan considerables com la *Magie noire* de Morand.

Del tipus del negre vestit se'n va apoderar el music-hall, fins arribar a fer de la Baker una mena de Venus xarolada amb les anques guarnides de paradisos artificials. Després de la guerra hem passat deu anys de morros infladíssims i de saxofons acaramellats, de tibies plegables i de fèmurs de goma en mig de la més selecta púrria europea. El negre venia d'Amèrica amb un frac sota l'aixella i amb una mica de solfa dintre els nervis, quan no venia disposat a donar cops de puny, amb els guants de reglament i amb quatre camises de color de rosa pels quatre secretaris que li feien reverències.

El negre es presentava a fer el seu número amb la murrièria del que no es vol comprometre i només de tant en tant, entre els ganivets i l'alcohol, en moments diguéssim de vida privada, deixava anar tot el vapor corrosiu o tendre dels seus pulmons.

De tot el drama de l'esclau africà encastat a la pell metàl·lica del nou món, i de les derivacions i conseqüències actuals d'aquest drama, no n'havíem sentit ni la música ni la poesia ni el color. Aquestes coses eren servides d'una manera banal i fragmentària. *Porgy*, en mig de la truculència, va voler donar alguna cosa de tot això en una forma directa i sincera. Però el secret estava reservat a un film, i King Vidor havia d'ésser el poeta. El film al qual faig referència és diu *Hallelujah*, i a hores d'ara comença a ésser famós a tot el món.

Què és *Hallelujah*? Jo em penso que és un poema en el qual l'humor més àcid va a cavall de les llàgrimes més patètiques, una cançó que no s'acaba mai, i salta d'uns camps de cotó i d'uns paisatges líquids a unes tavernes irrespirables i a uns misticismes esperitats carregats de greix i de convulsions del diafragma. King Vidor ha agafat el negre que pastura sobre el camp, amb unes calces i amb una trista paciència els dies de cada dia, i amb un barret de copa, un banjo i unes entranyes farcides de religió els dies de festa. Aquesta religió salvatge i primària del negre pagès i petit comerciant, del negre taül o carregat de bones intencions, en el film de Vidor passa del més infantil grotesc a una mena d'espasme grandios. Tot l'atavisme africà hi fa la bullida. De les escenes d'histerisme positiu que es registren en *Hallelujah* als sacrificis humans de Dahomey no hi ha gaires passes.

Al costat d'aquesta absurda ànima negra, de tot el monstros de l'esperit, King Vidor ens mostra els moments de tendresa austera, alguna cosa que fa pensar en els primers llibres de la Bíblia, i en el pa integral. I paral·lelament, en aquest dens poema es senten els nervis de l'ambició, i tot un desinflament musical i oliós en el qual pasturen els extractes canals i un sensualisme de gos que fa plorar.

Potser el punt més fort de *Hallelujah* és una estona silenciosa i lenta, sense gens d'espectacle, en la qual el negre inflat de gelosia va a la caça del negre; és una caça animal sense una ombra de fantasia ni un pols de pebre, igual que la posició d'un perseguidor que segueix el rastre d'un ànec ferit, amb aigua fins a les orelles.

Aquestes, i altres coses d'aquest color, es poden endevinar en el sistema nerviós i en els ossos del film; tota la part interna i tot l'ambient és una meravella constant. La plàstica es gronxa dintre de les més pures i més emocionants melodies negres. El ritme de la sang és el mateix ritme de la música. King Vidor ha donat una injecció de poesia intensa a un recó de món, separat de tot l'altre món, amb una fisiologia i amb una teologia peculiar.

Després de veure i d'escollir *Hallelujah* tenni la sensació que heu incorporat al bagatge del vostre esperit alguna cosa que tremola i canta, com un ocell viu, tan esquerp com magnífic. Aquestes sensacions avui dia són rares, el cinema ens en ha donat poquíssimes; quan passen val la pena que els obrim de bat a bat les portes dels ulls i les portes del cor.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

RAMON BES & C.

Maquinària, Tipus, Filetatge
de bronze, Tintes i utilitatge
per les Arts Gràfiques

Agència, 1, i Via Laietana, 4. BARCELONA

Telèfon 15524 - Apartat 896

Direcció telegràfica DANIBES

¡Con qué atención y amabilidad debo recibir al cliente y cómo tengo que esforzarme en serle agradable y cómo debo sonreírle para dejarle contento! ¡Y cuán difícil resulta a veces esto cuando una se siente enferma! Sin embargo desde que tomo

CAFIASPIRINA

apenas si recuerdo lo que es el dolor, puesto que este remedio no sólo elimina los dolores de cabeza y muelas, jaqueca y neuralgia, sino que, ante todo, reanima y levanta las fuerzas, sin afectar al corazón ni a los riñones.

Tome Vd. también CAFIASPIRINA.

No afecta al corazón ni a los riñones.

Bolívar el Llibertador

Pensar és fàcil; obrar és difícil; obrar seguint el propi pensar és el més difícil del món.

GOETHE

La figura de Bolívar pren aquests dies proporcions magnífiques. El seu centenari sacseja la memòria dels pobles i hom sent emoció i respecte davant d'un home que, com Cèsar i Napoleó, travessà tot un continent amb el seu exèrcit per donar una nova organització política als pobles americans.

Espanya s'ha adherit a les festes de commemoració. Justícia del temps que projecta en l'infinit els valors permanents i històrics.

La lluita per la independència americana és, a més d'un problema d'honor col·lectiu com tota lluita d'independència, l'enfrontament dels principis de llibertat i democràcia amb els d'intolerància i absolutisme. La gran lluita que caracteritza i estructura l'organització política moderna. La política espanyola té un sentit d'intransigència que constitueix el seu mòdul històric; per això Espanya ha estat un poble conqueridor que no ha pogut conservar les seves conquestes, per aquesta raó Amèrica volgué ésser independent i deixar d'ésser tutelada, quan els lligams amb la metròpoli no foren més que causa de vexació i opressió.

Bolívar, que ha viscut a Europa i vist de prop Nordamèrica, és la veu que proclama el dret a aquesta independència i és el braç que l'executa. Exemple admirable. Sortís el poble que troba el seu Bolívar! Per l'acció del cabdill veneçolà, en el mapa d'Amèrica apareixen, com per obra màgica, nous Estats a la vida internacional, primer Venezuela, després Nueva Granada, més tard Perú, i el moviment s'estén victoriós. Mai un estol tan gran d'Estats no s'ha format en tan poc temps.

Però el canvi d'estructura estatal és sempre difícil, i aquells pobles acostumats a viure sota l'acció tutelar (sembla que la política espanyola s'esforça sempre, així en els afers interiors com exteriors, a ésser tutelar, és a dir, a no deixar intervenir el poble), es trobaran amb les dificultats produïdes per la tendència dominadora i egoista dels estaments militar i eclesiàstic i la manca de pràctica política del poble. Per això Bolívar, que arribà a tenir ensem la més alta magistratura política de dos Estats, és proclamat dictador. No obstant, la seva dictadura té el sentit polític príst d'aquesta institució: necessitat d'una acció ràpida i única per esvaïr un perill general. Dissortadament, Amèrica després ha anat enfilant les dictadures una darrera l'altra. El millor homenatge a Bolívar fora que els moments revolucionaris d'aquests últims temps tinguin un sentit democràtic veritable. La democràcia no és un programa; és una pràctica.

Hi ha un aspecte de l'activitat de Bolívar que el defineix com a gran estadista: és la seva política internacional.

El nou món, diu Bolívar, ha d'estar constituït per nacions lliures i independents, unides entre elles per un cos de lleis comunes que regulin les seves relacions ex-

teriors. L'organització d'Amèrica, per Bolívar, no té més fronteres i límits que el mar, i assenyaia com a principi rector de la seva política la solidaritat continental. Ell vol establir una autoritat sublim, diu en la seva circular de 7 de desembre de 1824, que dirigeixi la política dels governs d'Amèrica, i la influència de la qual mantingui la uniformitat dels seus principis i el nom de la qual calmi les nostres tempestes. És un poder moral que, com les Lligues anfictioniques, és el depositari i defensor dels drets dels pobles que el formen.

L'obra de Bolívar cristallitza en el Congrés de Panamá, de 1826, al qual foren

invitats fins el Brasil, no obstant la seva forma monàrquica de govern, i els Estats Units del Nord. Així quedava marcat el camí de la política continental, que avui domina l'orientació general del moviment internacional contemporani, i que breument es designa amb el mot panamericanisme, enfront del qual es perfila en aquests últims anys el paneuropeisme. Sembla que avui la fórmula d'actuació internacional no pot desenvolupar-se en el marc reduït dels Estats i cerca organitzacions més amples.

L'acció política de Bolívar, Miranda, Narino, Santander i tants d'altres, consolidà l'estructura política d'Amèrica, que es féu inatacable després de la proclamació de Monroe, que privà a Espanya de l'ajut de la Santa Aliança, veritable Don Quixot internacional, pel restabliment del seu domini colonial.

Herriot diu, parlant de Bolívar, «que mai no serà prou glorificat Simon Bolívar el Llibertador, que, en 1819, creà Colòmbia, aquell que en 1822 proclamà la independència del Perú, aquell que fundà Bolívia i que després de tantes victòries, després d'haver portat tants pobles a la vida lliure, coronà la seva obra amb el projecte d'una Confederació universal. Jo demano, continua Herriot, que la seva estàtua sigui aixecada a Ginebra molt a prop del Palau de les Nacions».

La realització d'aquesta idea significaria per nosaltres que sols els homes que han sabut defensar i lluitar per la democràcia mereixen estar al costat de la Societat de les Nacions.

J. QUERO MOLARES

Mirant a fora

La Taula Rodona

Primerament, no és rodona, sinó el·líptica. Havent de seure al seu voltant un centenar de delegats, es comprèn que una taula realment rodona no hauria resultat gens pràctica i potser no hauria cabut en la sala de la Reina Anna del Saint James Palace.

En l'espai central de la taula, encara ha calgut posar-ne una altra de vulgarment quadrangular.

Un dels delegats hindús, veient aquesta disposició, va exclamar el primer dia:

—Si els anglesos d'això en diuen una taula rodona, ja entenc però què diuen que la Índia és un país feliç.

La Internacional de l'etiqueta

Dels vuitanta sis delegats reunits entorn de la Taula Rodona, setze representen els prínceps indis, cinquanta set la Índia britànica i tretze el Parlament anglès. Els nacionalistes, que demanen «un govern completament nacional, responsable davant del poble, i amb control absolut de les forces militars i de l'economia del país», no han delegat ni un sol representant.

Els badocs esperaven, el dia de l'obertura, veure, si no lots, bona part dels setanta tres delegats indis sumptuosament vestits a la moda de llur país. Desgraciadament, la majoria anaven de levita com qualsevol diputat anglès.

"RB 3669"

El discurs de Jordi V fou enregistrat fonogràficament i l'endemà mateix, en aeroplà, el disc contenint-lo feia ruta a la Índia, per anar a parar a mans de lord Irwin, el virrei.

Però després, qualsevol lleial súbdit de Sa Graciosa Majestat, per tres xillings, haurà pogut comprar el disc RB 3669 i escoltar, a peu dret i el cap descobert, les paraules del rei.

El bon humor de Tardieu

En èpoques de maror, els mateixos homes tenen ocasió de trobar-se sovint i, com que no poden parlar sempre del mateix tema, la política, parlen de molts altres.

Així la setmana passada, mentre s'espejava el resultat de les gestions de Pierre Laval, uns quants diputats contaven històries pels salons de l'Elisi. Un d'ells afirmava que Tardieu no havia perdut l'humor en tota la crisi.

—Ahir mateix ens explicava que temps abans d'ocupar la presidència del Consell, trobant-se a Talloires, li calgué anar a dinar a un restaurant molt acreditat per la seva cuina. En efecte, en quedà tan satisfet, que felicità l'amo. «Oh—digué—demà els gourmets hi saben de sobres. Demà mateix m'han encarregat un sopar dues persones enteses, Briand i Loucheur. Vénen expressament de Ginebra!» Tardieu seguí el seu viatge, però pel camí se li acudí una broma. El mateix vespre l'hoteler rebia aquest telegrama: «Segueixu règim. Feu només sopa i fruita cuïta. Loucheur.»

—I què va passar?

—Per desgràcia, Tardieu no ha pogut saber-ho mai. No s'ha atrevit mai a preguntar-ho a Loucheur mateix.

El bon llogafer

Quan Barthou fou cridat per Doumergue, declarà als periodistes que l'esperaven a la porta de la Presidència:

—Per culpa de la consulta, el d'aquesta nit és el primer concert que perdo de la temporada. Si em sap greu és perquè havia d'acompanyar-hi la sogra...

D'encà que morí la seva dona, Barthou viu amb la seva sogra, i cap veï no sap que aquell senyor de la barba i de les ulleres és un ex-president del Consell.

—Sobre tot—deta als periodistes—no vingueu a casa. Només fa tres mesos que hi visc i no vull posar-me malament amb la portera. Si hi ha tràfec per l'escala i gent que pregunta per mi, només m'ho perdonarà si triomfo. I com que d'això no n'estic gens segur...

"Footing"

Malgrat la reducció de l'imperi del qual Viena era la capital, el bon humor vienès no és mort. Fins s'ha tret partit de la reducció del territori austríac per fer un mot d'esprit.

Un dissabte a la tarda, dos ciutadans parlen de com esmerçaran la festa:

—Què feu demà?

—Surto amb els meus nois a fer a peu la volta d'Àustria.

—Però, i a la tarda, què fareu?

El negoci és el negoci

El general Hell, president del partit nacionalista alemany de la Prússia Oriental, esmerça la seva eloqüència militar a combatre els enemics de la monarquia i els mals polonesos, per culpa dels quals la província del general està separada del Reich pel corredor de Dantzig.

Però l'Oficina del Treball de la Prússia Oriental, havent-se informat que el general feia treballar en les seves hásendes de Gross Grieben vuitanta polonesos, que cobraven menys que els treballadors agrícoles alemanys, procedí a una enquesta.

Quan la comissió d'enquesta arribà a Gross Grieben, el general era a pronunciar un discurs sobre la manera de col·locar els tres milions i mig de sense feina alemanys i sobre la necessitat de revisar la frontera oriental.

Citat a declarar a l'Oficina del Treball de Königsberg, el general Hell digué per defensar-se:

—Els obrers alemanys, corromputs i demoralitzats pel socialisme, fan de mal tractar, mentre que els polonesos encara posseeixen nocions de disciplina i saben obeir.

RECORDS DE JOVENTUT

La ciutadella de Jaca

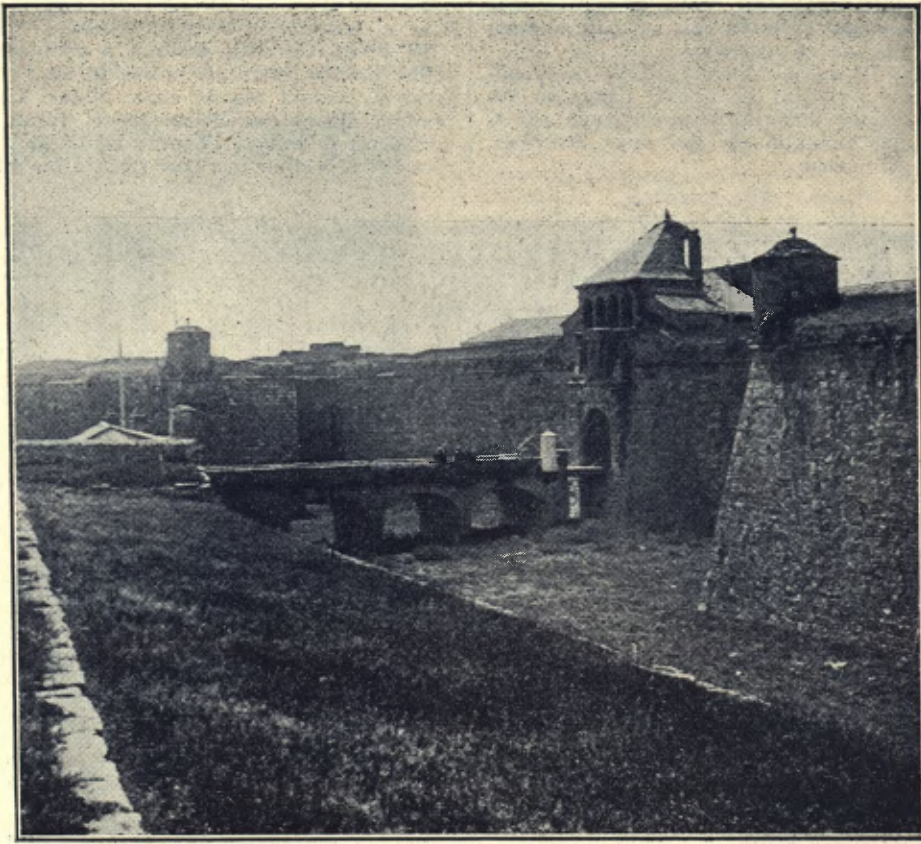
Al museu de la meua memòria hi ha uns quadros un xic oblidats que ocupen els recons ja obscurs o les fileres de dalt que la vista no distingeix prou bé. Són els paisatges de la primera joventut passada en ambients diversos que semblen no tenir cap relació amb els camps on s'ha desenrotllat la meua vida posterior.

Han passat vint anys i avui s'han tornat fresquíssimes les impressions del meu viatge a Jaca, on vaig passar els primers tres mesos del servei militar.

Quan a Lleida varen dir-me que era destinat al Regiment d'Infanteria de l'Infant,

nonges regulars de Sant Agustí, cansats de viure en lloc feréstec, es retiraren. Però Felip II manà construir allí la ciutadella, la qual, en morir el rei l'any 1598, ja tenia fetes les fossades i els baluards.

Felip III prosseguí l'obra, construint la part interior dels murs, així com els pavellons que clouen en pentàgon la gran Plaça d'Armes. Aquestes cinc files de cases estan precedides d'una porxada i tenen els baixos destinats a magatzem i els pisos a oficines, residència del governador militar, caps de la guarnició, etc. Darrera, corre un carrer sota muralla, la qual és més alta que les

El pont d'entrada a la ciutadella de Jaca

número 5, de guarnició a Jaca, vaig tenir la sensació del que és precipitat vers un ambient desconegut, ben divers del que està acostumat a viure.

Els pagesos del meu poble anomenen muntanyes de Caja unes serres que allà a l'horitzó, per damunt de la tossa ocrosa del Montsec, encimbellen llur massa violeta encaputxada bona part de l'any amb la blancor de la neu, i Jaca els resulta una ciutat hiperbòlica, amagada entre les darreres muntanyes que veuen en dia clar.

Després d'aquesta sensació d'infantesa que representava la llunyania, el nom de Jaca em despertava una emoció de bellesa. Havia llegit al volum *Aragón*, de la col·lecció «Recuerdos y bellezas de España», els ditrambes que de la ploma de Josep M.ª Quadrado feia rajar la sorpresa en contemplar la Canal de Berdun i la vila que la presideix. Als elogis de Quadrado s'ajuntaven en la meua memòria els versos sortosos de Milà i Fontanals, qui, a *La Cançó del Pros Pemat*, defineix Jaca:

Quina ciutat torreja sota l'Oroel?

Forta ciutat de Jaca—que és de faels...

Amb aquestes suggestions per tota referència geogràfica i els naturals capficaments del recluta, vaig traslladar-me a Jaca.

El clima era molt dur. Dels vint-i-sis dies de març, vint va nevar i quatre va ploure i els altres dos va deixar-se veure el sol. Malgrat tot, sortia cada dia. Una salut de ferro, una roba gruixuda i unes sabates grosses, i a aixafar neu al carrer Major, el qual, per ésser ample, dret i pla, constituïa un passeig ideal per al que no tingués por del fred.

Vaig adonar-me de seguida que a Jaca la vida és un esport i no va estranyar-me gens veure les noies jugant a botxes amb bitllets pesants.

M'esponjava de l'ambient dur i sentia plaer en afrontar el fred.

Quin sentit més profundament interpretador del geni del lloc tenia la cobla cèlebre!

La calle Mayor de Jaca
no la rondan los chavales;
la rondan los buenos mozos
con trabucos y puñales.

La població era un producte de dues coses ben diverses: la grandiositat cosmogònica del paisatge i la dolcesa exquisida d'alguns detalls.

La Canal de Berdun és un encaixonat ample de dues hores i llarg de quinze o vint, gairebé en línia recta.

Al nord el Pireneu s'avença amb una sèrie d'estribacions entremig de les quals baixen diversos riuets. Per un dels engorjats que és una mica practicable, corre encongit des de la frontera francesa el riu Aragón, el qual, en arribar a un quilòmetre de Jaca, tomba en angle recte cap a sol ponent, recollint totes les aigües de la vall.

A migdia la Canal és presidida per la Penya d'Oroel, una de les muntanyes més belles que hom pugui imaginar.

Cap al nord de la Canal, dominant la vora esquerra de l'Aragón hi ha una calma estreta, al començament de la qual s'asseu la ciutat de Jaca, de figura gairebé rodona. Els murs, en la major part del recinte, només deixen un passeig no gaire ample damunt del precipici; i, a l'interior, no tenen camí sota muralla, sinó que serveixen de paret de fons a les cases.

Dins de la grandiositat de línies de La Canal i de la severa majestat dels murs encimbellats vora el precipici, hi ha recons de paisatges delitosos i detalls d'arquitectura militar antiga que formen un viu contrast amb l'ambient on són submergits.

A sol ponent, i a poca distància de la muralla, s'estén la famosa ciutadella, a la qual és degut principalment que durant els darrers segles Jaca hagi estat considerada plaça forta. A l'Estat mitjà hi havia allí el Burnao o Burgo nuevo, on en 1558, els ca-

casetes, per a evitar els perills d'un bombardeig.

La robustesa de les muralles, la distribució de les puntes i l'amplada de les fossades que poden omplir-se d'aigua de l'Aragón, havien donat fama d'impugnabile a la vila.

De cara a la vila s'obre la porta amb pont llevadis, gran escut dels Austries i lògia encimbellada. Abans, aquesta porta era protegida per un camí aspitllerat, que ja fa molt de temps ha deixat d'ésser útil.

La ciutadella, que va ésser inexpugnable, ara té molt poc caràcter militar. Sempre està oberta a tothom i els diumenges del llarg hivern que fa bon temps la gent hi va a passejar, perquè la plaça enllosada no té el fangueig del passeig públic, que s'estén perllongant els glacis de la mateixa ciutadella.

Malgrat tot, encara és el centre directriu de la vida militar de la plaça i allí han ocorregut la major part dels successos de què ens ha parlat aquests dies el telèfon: irrupció nocturna dels sublevats, detenció del general governador i caps de l'exèrcit, així com llur empresonament fins que foren alliberats pel tinent coronel de carabiners que s'apoderà de la plaça mentre la major part dels rebels eren a Ayerbe i Osca.

Un altre fort d'importància és el castell de Rapitan, que, des de l'entrada a la gorja de l'Aragón, domina el camí de França i la Canal per damunt de Jaca.

Unes hores més enrra, hi ha el castell de Col de Ladrone, d'importància semblant al de Rapitan i també servit per la guarnició de Jaca.

Si els rebels haguessin sabut replegar-se amb ordre des d'Osca i Ayerbe i haguessin conservat la possessió dels castells de Rapitan i Col de Ladrone, s'haurien sostingut molt de temps i haurien pogut retirar-se cap a França amb relativa facilitat.

Tanta és la importància estratègica d'aquests dos castells, que dominen el pas de la frontera pels Pirineus centrals!

La vida de guarnició és a Jaca enormement avorrida. La petita ciutat que vint anys enrra tenia 5.000 habitants i ara deu passar dels 6.000, malgrat els notables progressos que ha fet en tots sentits, no ofereix cap perquè resulti agradosa l'estada a la major part dels joves que formen una guarnició.

La carència de diversions i la duresa del clima fan molt penosa l'estada allí i s'apodera de la joventut una mena de *cafard*, que deu ésser comú a totes les petites poblacions militars.

L'estat d'avorriment continu genera el menyspreu de la vida i el desig d'aventures, com els passa als militars francesos del sud d'Argèlia i del Sahara.

Ja l'any 1909 fou notat això a Jaca, perquè, en esclatar la guerra del Marroc, molts soldats hi anaren voluntaris, empesos pel desig de canviar de lloc, deixant la guarnició en la ciutat petita. De mi, puc dir que, malgrat embadalir-me en la bellesa del país i trobar molt simpàtica i afectuosa la gent, desitjava amb força anar-me'n. Per a conseqüir-ho, no vaig vacillar a demanar el trasllat a Saragossa, malgrat els inconvenients que això havia de dur-me i els avantatges que menyspreava al Pireneu.

Passats els anys, recordo Jaca amb emoció i sento interès especial per tot el que allí ha ocorregut. Els llocs on hem viscut la joventesa i les persones que han passat pels mateixos camins de la nostra vida, tenen un atractiu especial invencible.

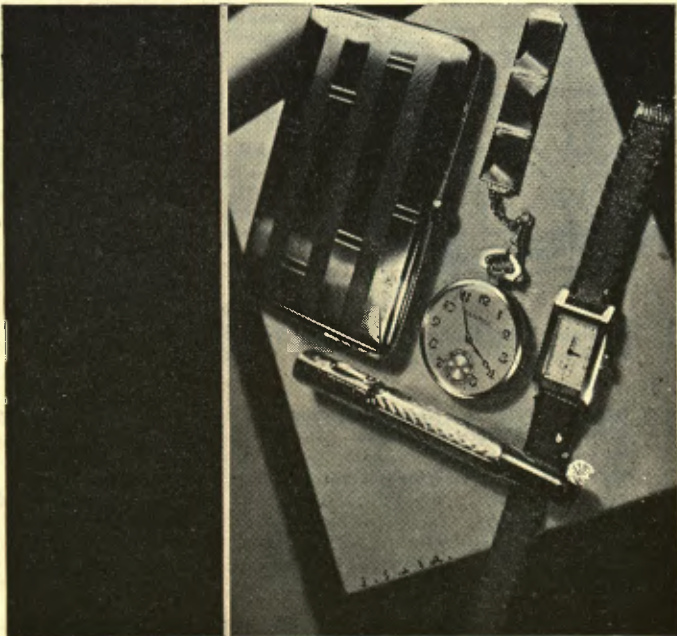
MIQUEL CAPDEVILA

Fontbernat

Sastre

CUCURULLA, 2, 1.º

EL JOIER DE MODA

J.ROCA

UNES BELLES CREACIONS QUE SÓN EL COMPLEMENT DE L'ELEGANCIA MASCULINA.

RAMBLA DEL CENTRE, 33 • PASSATGE BACARDI, 2

Feu fer els vostres gravats en la UNIÓ DE FOTOGRAVADORS

CORTS, 481 • Telèfon 33421

GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

LES LLETRES

Premi Crexells 1930

El tercer any de Premi AMBIENTS

Cada vegada, des del primer any, el Premi Joan Crexells ha estat el màxim esdeveniment literari de l'any, fins quan, com en 1928, fou declarat desert, avinentesa que una oportuna reforma dels estatuts té bona cura que no es repeteixi.

I en dir que el Premi Crexells és el màxim esdeveniment literari de l'any, no volem tampoc donar-li la importància excessiva que prengué els dos anys anteriors. Ens explicarem.

Des del dia que vaig agafar la ploma per començar el meu primer intent literari, he mirat amb recel, per no dir amb adversió, tots aquells elements escenogràfics que constitueixen l'ambient; el tipisme; el paisatge; i cada vegada que me n'he servit, ha estat considerant-los com a fons inevitable, tan simplement com he pogut, damunt el qual poguessin gesticular les figures del drama, però mai com a protagonista.

El Premi Crexells, destinat a premiar la millor novel·la, publicada o inèdita, de l'any, recaient aquesta vegada sobre Miquel Llor, premia, alhora que l'obra que el Jurat ha considerat la millor, l'honestat de la carrera literària d'un escriptor que no ha estat

Des del dia que vaig agafar la ploma per començar el meu primer intent literari, he mirat amb recel, per no dir amb adversió, tots aquells elements escenogràfics que constitueixen l'ambient; el tipisme; el paisatge; i cada vegada que me n'he servit, ha estat considerant-los com a fons inevitable, tan simplement com he pogut, damunt el qual poguessin gesticular les figures del drama, però mai com a protagonista.

En canvi, des de la primera, i amb tot el meu greu, a la publicació de cada nou llibre signat per mi, sembla que certs aspectes de la crítica s'hagin aturat amb preferència a comentar aquella part accessòria de les meves novel·les, les quals, per ella sola, no valdria la pena d'haver-les escrit. No m'interessa ni el resclosiment i la mi-gradesa dels interiors vuitcentistes en què es morfon la protagonista d'*Història Grisa*, ni els carrers regalmosos de totes les humitats del districte cinquè, per on rodola frissat d'anhels de serenar i puresa Eloi, en *Tàntal*; ni la boira per entre la qual va i ve mig a les palpentes aquesta Laura d'ara, que no sap ben bé què vol, ni es pot avenir als somriures hipòcrites ni a les genufleksions farisaïques de la ciutat dels sants. Només m'interessen els ambients interiors d'aquelles figures; explicar els estats d'ànim que les contorsionen; que les impulsen a plorar o a riure, a fer el sant o a fer el dimoni. Tota altra cosa són complements necessaris per a mi, fins avui. Això a la superfície; però en el fons de tot, bateguen, com un pols, els veritables motius que m'han impulsat a escriure llibres. Fins ara no he sabut contar més que tres casos de desplaçament, d'inadaptació, d'insuficiència per a establir-se una línia de conducta «normal», de la normalitat burgesa.

Als protagonistes de les meves tres novel·les els anima un daler comú: la recerca delirant d'un encaix; d'una serenar que els faci oblidar d'ells mateixos; de felicitat. De tots tres, potser qui ho aconsegueix, en certa manera, és l'Eloi, de *Tàntal*, però només quan s'aprofundeix en les obagors i el misteri de la follia; solució fallaçiosa i per tant poc recomanable. Aquella Maria

res més que novel·lista, que ha fet un dels esforços més constants i més seguits per dotar la literatura catalana d'un gènere essencial en els temps moderns i encara poc conreat en català.

Quan, anys enrera, els diaris tractaven la qüestió de la novel·la per deplorar el seu estat entre nosaltres—i el Premi Crexells no fou creat sinó per estimular la producció de novel·les—, la nota dominant era l'escepticisme.

Es innegable que el Premi Crexells haurà contribuït molt a la floració actual del gènere novel·lístic, i amb això sol els seus iniciadors ja senten una satisfacció que compensa llurs sacrificis. A hores d'ara, ja s'escriuen novel·les per al Premi Crexells que no s'haurien escrit mai. Sense que això vulgui dir que el Premi vagi destinat a un tipus determinat de novel·la.

Amb la seva actuació d'enguany, cessa el Jurat—nomenat per tres anys—del Premi Crexells. Segons els seus estatuts, la primera quinzena de gener se n'ha de nomenar un altre per tres anys més. Donada la petesa (quantitativa) del nostre món literari, és aquesta una tasca molt difícil per a la Comissió gestora, que ha de confeccionar la candidatura perquè la votin o l'esmenin els contribuents al Premi. Ha estat llençada la idea d'un jurat d'autors premiat, que es formaria i renovaria automàticament. Donem només aquesta notícia, sense defensar la idea ni impugnar-la.

I encara queda una altra tasca a la Comissió gestora: la de recaptar els cabals necessaris per la continuïtat del Premi, primera condició de la seva eficàcia. Esperem que tots plegats no farem el mal paper de deixar que una institució així pugui dur una vida migrada.

I tampoc ens sembla excessiu desitjar la creació d'altres premis semblants, com en funcionen normalment en tot país normal. No ens sabria greu que es creés algun altre premi de novel·la. Per citar un exemple estranger, recordem que el Premi Théophraste Renaudot fou creat com una mena de premi de consolació als arribats després del primer lloc en les votacions del Goncourt, del Fémina, etc.

I no cal dir, per acabar, com donem l'enhorabona al guanyador del Crexells, des d'aquest lloc on ell ha col·laborat.

Miquel Llor
Premi Crexells 1930

d'*Història Grisa*, tan llunyana ja, potser temps a venir es podrà veure, en una segona part, com arriba a dos dits de la serenitat enyorada anys i anys, per bé que li falli la darrera empena. I la Laura d'avui, clara, vacil·lant i tremolosa, malda per sobrepassar damunt la medietat que l'ofega; es passa la vida conjuntant embranzides mentals que s'exterioritzen tot just amb una mica de somriure o de plor. S'hi fusiona amb les arquitectures que simula la boira provinciana; a cada cantonada creu que l'espera la felicitat; i aquella mena de felicitat se li fon en acostar-hi la mà; s'adona que topa amb una catedral de boira.

Els mitjos sants; les terboleses que formiguegen rera Laura, només són el fons: la vaga tintura escenogràfica. Me n'he valgut perquè de temps ha que m'havien cridat l'atenció els factors descolorits d'aquell indret de Catalunya on m'ha semblat descobrir algun tret temperamental comú als seus habitants. En el meu darrer llibre he intentat comentar-lo, sense insistir-hi, per no semblar tendenciós, ben a contracor, encara que per molt que hagués acumulat anècdotes i detalls reveladors, no hauria pas arribat a copsar en la seva totalitat la psicologia d'aquest poble, que per altra banda, ostenta les més autèntiques virtuts i ha tingut sant de màxim i ben guanyat renom.

Miquel Llor

LA NOVEL·LA DE
CARLES CAPDEVILA

== L'AMOR ==
RETROBAT

ha obtingut dos vots en
el Premi Crexells 1930

ADMINISTRACIÓ I VENDA:
Llibreria Catalònia
17, Plaça de Catalunya, 17

EL SEGON LLIBRE DE REMARQUE

"LA TORNADA"

Tot just acabat el primer llibre, *Res de nou a l'Oest*, que l'autor escrivi en sis setmanes, Remarque va posar-se a escriure aquesta segona obra que fins ara no veu la llum. Remarque era aleshores un senyor Remarque qualsevol i no podia ni sospitar que la seva primera obra li donaria milions de marcs i una fama universal. L'èxit l'atrapa en ple treball, que, naturalment, hagué de suspendre per a contestar els milers i milers de cartes que, d'Alemanya primer, de tot el món després, arribaven a casa seva. Aquest èxit—els lectors ja ho saben—ha estat sense precedents en la història del llibre. Ens limitarem a dir que, al cap d'un any i mig de la seva publicació, *Res de nou a l'Oest* ha estat traduït a vint-i-vuit idiomes i ha obtingut una venda de tres milions i mig d'exemplars. Per cert que l'estadística de venda publicada per *Der Querschnitt*, que tenim a la vista, fa constar que a aquests exemplars cal afegir, encara, els de les edicions catalana i hebraica, de les quals no tenen dades concretes, i els que puguin vendre's de les edicions ucraïniana i sud-africana, suara publicades.

Passat l'estupor dels primers temps, Remarque, poc amic d'exhibicionismes, buscà la solitud per a rependre la tasca. Però la solitud, quan un home ha obtingut un triomf tan esclatant, sembla que és molt difícil de trobar. La història de les seves fugides, dels seus amagatalls sempre descoberts, és una pàgina gloriosa per als reporters d'arreu del món, que pertot saberen descobrir-lo i destorbar-lo. Holanda sembla que ha estat, a la fi, el recer més segur. Allí ha acabat aquest esperat segon llibre que amb pocs dies d'interval, publiquen en fulletó vint-i-un diaris dels més importants del món. No solament Londres, París, Berlín i Nova York, sinó Batàvia, Samarang i Tòquio publicaran al mateix temps aquesta segona obra de l'afortunat autor alemany. Assolirà l'èxit de la primera?

La tornada (*Der Weg Zurück*), que els anglesos tradueixen per *The Way back*, els francesos per *Après* i els espanyols per *Después*, és la novel·la de la generació de la post-guerra. És el camí del soldat que torna del front al seu poble, a la tasca de cada dia, i es troba en un món que li ha esdevingut estranger. Pau Bäumer, l'heroi de la primera novel·la, descansa en terra francesa. Però Trust, el seu camarada, torna, i amb ell torna, també, un escamot de joves soldats d'infanteria que són del seu mateix poble i que eren de la mateixa companyia. Figures ja conegudes, com l'avalotat Tjaden, tornen a aparèixer. Noms de l'altre llibre tornen a pendre forma en aquest. Tots aquests joves, transformats per la guerra,

s'agrupen entorn de l'Institut d'una vila alemanya. Com podran adaptar-se altra vegada, homes que tornen de tots els horrors, a la quieta vida ciutadana? Com podran comprendre i respectar, gent que torna d'una lluita aferrissada, les idees burgeses sobre la propietat? Com consideraran, ells que tornen d'una vida embrutida i salvatge, les conveniències socials?

El tot d'aquest llibre és igual al del primer i Remarque creu que, tot i que l'acció es desenrotlla dins un marc alemany, els lectors de tots els països que hagin sentit la influència de la guerra—i quin país no l'ha sentida?—trobaran moltes analogies en llur propi país amb els personatges i les circumstàncies de què s'ocupa l'obra.

Le *Matin*, que ha estat, segons els nostres informes, el diari que ha tingut la prioritat en el començ de publicació del fulletó (començà el 5 d'aquest mes i la *Vossische Zeitung* no ha començat fins el 7) lloa sense reserves el gest de Remarque, treballador de la pau que, havent aconseguit la glòria i la fortuna, té el coratge cívica d'anar més endavant. Creu que aquesta obra, que condemna un passat, s'alçarà enfront de la febre hitleriana i qualifica el llibre de crisi de consciència d'una generació i de document històric. No hi ha dubte que està destinat a exercir una gran influència damunt la inquietat Alemanya d'avui.

JOAN ALAVEDRA

URODONAL

neteja
la sang
intoxicada
per
l'àcid úric

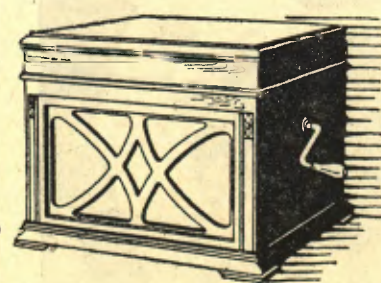
L'URODONAL es
un bon preparat d'acció
eficaz i el recomano amb
frecuència.

DR. A. PI SURER
Catedràtic de Fisiologia
de la Facultat de Medicina
de Barcelona

GRÀFIC INDICADOR
DELS LLUÇOS A OINT
ES LOCALITAT
EL REINA

OBRAS CLÁSICAS...
PELÍCULAS SONORAS...
Y MÚSICA POPULAR

Suplemento de Diciembre

Modelo de mesa, en caoba o roble, Pesetas 500

RUBINSTEIN Y ORQ. SINFÓNICA DE LONDRES (Maestro COATES). Concerto en «si» bemol mayor. Op. 83 (BRAHMS). «Allegro non troppo», I, II, III y IV partes. «Allegro appassionato», I y II partes. «Andante», I y II partes. «Allegretto grazioso», I y II partes. — AB-612 al 616.

PACA LA TELEFONISTA (ac. Orquesta Demon's Jazz). «Pasacalle». «Chotis». «Duetto cómico». «Chotis». — AF-3371-3372.

PABLO CASALS. Le Cygne (SAINT-SAËNS). Momento musical (SCHUBERT). — DA-776.

TITO SCHIPA. A cuba (SCHIPA). Gitana (JUSTINO OCHOA Y F. LONGAS). — DA-1091.

LAWRENCE TIBBETT. Calma como la noche (en inglés, con Lucrécia Bori) (GOETZE). Cuentos de Hoffmann (en inglés, con Lucrécia Bori) (OFFENBACH). — DA-912.

ESCOLANÍA DE MONTSERRAT (Maestro P. ANSELMO FERRER). Beata del Genitrix. Responso de Navidad. Siglo XVIII, I y II partes. — AE-3277.

LA DOLORES (BRETON). «Jota», I y II partes (Sres. Arnó, Iglesias y coro, ac. Orq. y rondalla). — AF-385.

DENNIS KING Y COMPAÑIA DE OPERETA. La canción de los vagabundos. CAROLYN THOMSON. Sólo una rosa (de la película «El Rey Vagabundo»). — AE-3369.

LA ARGENTINITA. La Clara. Cambio de línea. Canciones (de la película «Galas de la Paramount»). — AE-3388.

JOSÉ CEPERO. Fandangos «Si mis agravios perdona». «La cruz con la mano izquierda». — AE-3314.

IRUSTA - FUGAZOT - DEMARE Y SU ORQ. TÍPICA. Las mujeres que se pintan (duo Iruستا-Fugazot). Canción. «Pa mi es igual» (solo Fugazot). Tango. Misa de once (solo Iruستا). Tango. «Quisiera escribirte» (solo Fugazot). Canción. — AE-3378-3379.

ORQ. DEMON'S JAZZ. ¿Qué Nochebuena más buena! A tu puerta hemos llegado. La Nochebuena se viene. Nochebuena en la aldea. Villancicos. — AE-3345-3346.

BANDA HUMORÍSTICA «LOS GANSOS». Yo quiero ir a Panamá. ¿Qué m'has dao! Canta, canta... Quiero un blanco con alma negra. — AE-3358-3361.

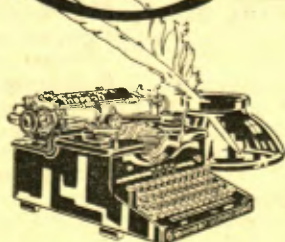
Gramolas y Discos

LaVoz de su Amo

Evitareu intervenció de mecànica
adquirint una

TORPEDO
6

FORTA
i
RAPIDA

Una meravella de la tècnica alemanya
Albiol G. i Riera S. A.
Passeig de Gràcia, núm. 42 - Telèfon núm. 15345

I E L T E A T R E

Alady i el music-hall

Vàrem anar a veure l'Alady al Circ Barcelonès. Hi vàrem tornar. El vàrem reveure al Principal de Sabadell. I totes aquestes recents actuacions de l'excèntric del barret fort no han fet més que reforçar el crèdit que fa temps li tenim obert.

De la mateixa manera que existeix el ritme cinematogràfic que travessa de cap a cap el film i que regula la successió de les imatges, existeix també el ritme dels espectacles de music-hall, les revistes especial-

plàstica del music-hall. Es tracta d'una mena de poder d'atracció invencible, d'una mena de simpatia irresistible, completament innata, el posseïdor de la qual pot irrompre sense por davant els focs de la rampe segur que s'apoderarà indefectiblement de l'atenció de l'espectador. Maurice Chevalier posseeix com pocs aquesta mena de plàstica del music-hall. Alady, entre nosaltres, també. La sola aparició d'aquest noi en escena basta per a conquistar-se el públic, per a

Alady

ment. Per a menar una revista, cal aquella intuïció de la cadència, com l'anomena René Bizet, que permet de sostenir sense vacil·lació el tren accelerat de l'espectacle i que Mistinguett, com ningú més, posseeix a la perfecció. De la mateixa manera, encara que, en el cinema, existeix la fotografia d'actors i actrius, en el music-hall existeix també aquesta qualitat indefinible, que permet al que la posseeix d'atraure's immediatament l'espectador i de fer-se'l seu, d'immobilitzar-lo i d'inutilitzar-lo. És inútil de voler-s'ho explicar. Podríem anomenar-ho

inutilitzar la seva distracció, per a captar-se la seva atenció, basta per a immobilitzar-lo, basta per a ficar-se'l a la butxaca, en un mot.

Alady ha donat categoria al gènere de l'intermediari, desprestigiada per tots els Gedón, Faust i Rafala que pullulen per aquí. Li ha donat categoria. Li ha donat tot. I l'ha airejat. L'ha tret de l'ambient resclot del carrer de Montserrat i li ha fet respirar a plens pulmons aire d'Europa. I és que Alady té la joventut. Sap vestir bé. I, qualitat inapreciable, porta arrapat en el més profund del seu ésser el ritme del music-hall. Alady és l'artista de music-hall nat. Alady ha nascut per al music-hall. Alady encarna a la perfecció el ritme trepidant del music-hall.

Aquest xicot omple l'escena de dinamisme amb el moviment continu dels seus braços, de les seves cames, de tot el seu cos que vibra i s'agita, animat constantment d'un frenètic *tremoussament* rítmic. Aquest xicot omple l'escena d'optimisme amb els seus moviments, amarat de una alegria comunicativa, amb la seva desimboltura completament esportiva i jovial, amb la seva autèntica ingenuïtat, amb la seva autèntica joventut. Alady té la joventut. Sap vestir bé. I té, en un grau eminent, la ciència del gest. Alady té unes mans. I quines mans! Unes mans formidables, uns mans excepcionals, unes mans meravelloses, en un mot. Unes mans que canten i diuen, que murmuren i criden, que riuen i ploren, que insinuen i afirmen. Unes mans que *expressen*, simplement. Unes mans meravelloses que només toleren comparacions amb les mans de Mayol i de la malaguanyada Ivoone George, que aplaudirem fa deu anys al nostre Principal Palace. I, a més d'unies mans, Alady té també uns braços i unes cames, i un cos, que també viuen, que també canten, que també expressen. Prodigis d'expressió que només atenyen els dots d'aquell *lenguatge corporal* que André Schaeffner troba en els negres, en general, i en els cantors d'Eddie South, en particular.

Alady és l'artista de music-hall nat. Alady ha nascut per al music-hall. Alady és l'artista de music-hall cent per cent.

SEBASTIÀ GASCH

GRAN TEATRE DEL LICEU

Avui, dijous, 18, a les 9 en punt. 20.ª de propietat i d'abonament corresponent a dijous.

El drama líric en 5 actes i 12 quadros, poema de M. Maeterlinck i música de C. Debussy.

Pelléas et Mélisande

pels eminents artistes SIMONE BERRIAN, ANDRÉ GAUDIN, FELIX VEUILLE
Mestre director: Albert Wolff

Dissabte, tercera de Lohengrin
ES DESPATXA A COMPTADURIA

Teatre Català Novetats

Companyia catalana, direcció: CARLES CAPDEVILA

AVUI, DIJOURS TARDA:

Espectacles per Infants. PENÚLTIMA

El rei que no reia

Nit: "TERTÚLIA CATALANISTA"

La llar apagada i La careta

En estudi:
L'ORACIÓ D'ADAM
de C. SOLDEVILA

NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11
Tel. 11655

UN NOU VALOR TEATRAL

André Charmel

Aviat serà incorporat a l'escena catalana un nou nom estranger. Aquest cop no es tracta de cap dramaturg industrial nord-americà, ni de cap novetat truculenta. Es tracta senzillament d'un dels nous valors de la dramàtica francesa: André Charmel. Aquest nom és del tot desconegut en el nostre públic. No ha arribat encara, com el de Jacques Natanson, Marcel Achard, Henri Jeanson, a les redaccions. Possiblement una de les causes que motiva aquest desconeixement d'André Charmel és que aquest no viu a París, no freqüenta les penyes literàries ni les redaccions de revistes i setmanaris de la capital francesa i no obstant la seva aparició l'any 1928 a l'escena de la *Maison de l'Œuvre* no va passar desapercebuda.

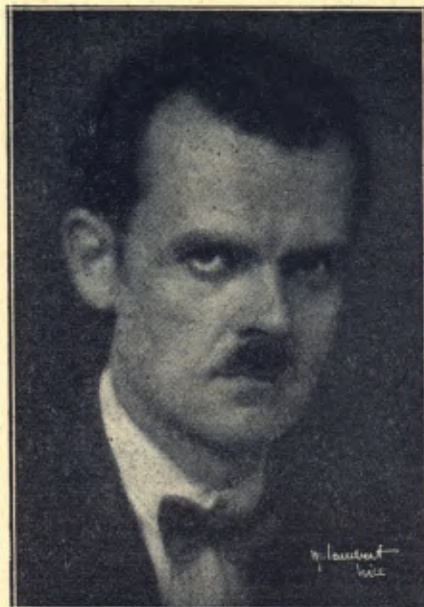
Lucien Descaves digué a *L'Intransigeant*: «Un nom a retenir: André Charmel»; Maurice Rostand en parlar d'ell afirmà que «on peut beaucoup attendre»; Paul Lombard a *L'Homme Libre*, també el descobria fent aquesta frase: *Heureux débuts d'un amateur*; el crític del periòdic feminista *Eve*, Paul Granet, profetitzava: *M. Charmel pourra devenir le La Rochefoucauld du théâtre*; Victor Méric, el polemista, assegurava a *Le Quotidien* que Charmel acabava de demostrar qu'il y avait en lui un avisé et consciencieux auteur dramatique; Pierre Brissot a *Le Temps*, amb el seny característic, escrivi: *Retenez le nom de M. Charmel...*

Tothom veia en Charmel, doncs, un nom brillant amb una carrera oberta i un gran esdevenir. L'estrena de *Les trois langages*, que amb el títol de *Tres maneres de parlar* m'he permès traduir al català, va ésser una batalla guanyada per l'autor. André Charmel és un home intel·ligent, amb un llenguatge directe i un concepte clar del que és i ha d'ésser el teatre modern. Cada obra d'ell és una petita joia literària. La seva carrera, el desembre d'aquest any, en farà tres que va començar.

Efectivament, el 17 de desembre de 1927 estrenava al *Théâtre de Monte-Carlo*, i sota la direcció acuradíssima de René Blum, una comèdia en tres actes encara no donada a conèixer a París: *Choisir*. El 22 de setembre de 1928, Lugné-Poe el presentava al públic de París amb *Les trois langages*; el 10 de desembre de 1929 la companyia del *Théâtre Pigalle*, en el *Théâtre de Monte-Carlo*, donava a conèixer una altra comèdia en tres actes titulada *Trinité*, que serà representada a París quan minvi l'èxit de *Donogoo-Tonka*, de Jules Romains, sobre l'escena del *Théâtre* del baró de Rothschild; el 25 d'abril d'enguany Signoret va estrenar una comèdia en un acte amb el títol *En chair et en os* al *Nouveau Casino*, de Niça. Heus ací tota la carrera literària i teatral d'aquest home que viu tot l'any a la Costa Blava i que l'única incursió que va fer a París va ésser per donar a conèixer una obra de tanta qualitat i mèrit com *Les trois langages*. Em creia, i crec sincera-

ment, fer un gran bé a l'escena catalana amb l'aportació d'aquest autor a la llista dels que ja coneixem: Romans, Vildrac, Lenormand, J. J. Bernard, i aquest nom jove i brillant d'André Charmel, a qui hem de considerar com un dels considerables autors joves dramàtics de França.

La força de Charmel està en el diàleg, en un diàleg incisiu, valent, ardit, en el

qual es diuen atreviments i conceptes amb una gràcia intel·lectual encantadora. Crec que va ésser Gerard d'Houville qui va considerar que la seva força estava en el procediment de dialèctica pirandelliana que emprava en les grans escenes. Potser és veritat que hi ha alguna cosa de l'intel·lectualisme posat de moda abans que per Pirandello, per Luigi Chiarelli, però en Charmel hi ha una humanitat que salta per damunt de l'absurd de la situació.

André Charmel, amb *Les trois langages*, no vol fer altra cosa que posar en evidència el llenguatge de les dones. La seva comèdia té un sentit filosòfic inalterable. El que succeeix és que ell no ha escrit una comèdia encarada i seriosa, sinó que ha volgut fer passar els seus conceptes, amablement i en lloc de decantar l'obra cap al dramatisme desesperat, s'ha estimat més, seguint la modalitat actual amb què es caracteritza la post-guerra i que és un retorn a la farsa, trobar en el contrast grotesc i el riure la recepta de la seva obra. Aquest és l'autor nou que s'incorporarà aviat al teatre català. No és una obra, aquesta de Charmel, per fer-ne un gran èxit popular, és una obra que ha de fixar fins a quin grau és possible intentar en el nostre públic una prova teatral moderna.

F. M.

"MIRADOR" TEATRAL

A l'Espanyol s'ha estrenat el vodevil *No té un no*, traduït per Salvador Vilaregut, del qual parlarem excepcionalment i amb brevetat.

Es tracta d'un vodevil del tipus anterior a la tongada de brutícia que actualment predomina en aquest gènere teatral. En Vilaregut sap triar i sap traduir. És l'únic arranjador de vodevil que manté el seu pavelló amb dignitat.

Una estrena seva és sempre una garantia de discreció. Fa tot l'efecte que els de la casa s'hagin equivocat en triar-lo. Els actors no treballen amb desimboltura, encongits com estan de no poder fer tot el que tenen per costum.

I ara que ja m'hem parlat, ens cal explicar un incident ocorregut ran de l'estrena de *Tres milions són poca cosa*, de l'Enric Lluell.

Aquesta obra fou estrenada un dimarts i treta dels cartells el dissabte següent, fins el dimarts següent. El diumenge i el dimarts era festa. Aquests dies l'empresa posà repertori de la casa o d'aquells autors que cobren a raó de la tarifa de drets anterior al deu per cent. En Lluell cobrava d'acord amb el deu, i per això li traguieren l'obra del cartell. Davant d'aquest fet, En Lluell retirà l'obra definitivament.

Sabem que la setmana passada a la Societat d'Autors hi hagué una reunió per parlar d'aquest afer. Què deu haver passat?

Al Goya han posat en escena una obra amb el títol de *La danzarina roja*.

J. P.

TEATRE GOYA

Companyia titular
Primera actriu, CARMEN SANCHEZ. Director artístic, RICARD DE FORTUNY

El nou i clamorós èxit en 3 actes, evocació de la vida i mort de MATA-HARI

La danzarina roja

En preparació l'obra nordamericana

EL MURCIÉLAGO

Teatre Català ROMEA

Companyia catalana VILA DAVI

Avui, tarda, a les 5, estrena del gran espectacle en 5 actes i 18 quadros, original de JORDI CANIGO, amb música del mestre MARTÍNEZ VALLS

Els pastorets a Betlem

Nit i cada dia:

El gest de Xang-hai

El teatre, escola de què?

Ignorem si es troba en els manuals l'origen de la repetida frase que el teatre és una escola dels costums, del llenguatge, etc., etc. El que sí podríem assegurar és que en la pràctica gairebé mai no es sol donar aquest cas. Què diríeu d'una escola que, en lloc d'educar i esmenar els deixebles, els incités a conrear llurs defectes i a deixar-se portar per llurs males inclinacions?

Podríem passar una ràpida revista per les escenes barcelonines i la nostra afirmació quedaria a bastament fonamentada. No ho farem per tal d'evitar disgustos, però sí que ens permetrem unes quantes constatacions?

En els sovintejats debats sobre la crisi del teatre surt a relleu moltes vegades el fet que un nombrós sector de públic barceloní freqüentment més assiduament els locals dedicats a l'escena castellana, en perjudici — diuen els denunciants — dels teatres que creen el català. Algú ha titllat aquesta preferència de provincianisme, frivolidat i altres noms un sí és no és despectius. Nosaltres cercaríem les raons que motiven l'actitud d'aquesta part del públic, en la major similitud que en els teatres castellans troben entre la farsa que es descabdella en l'escenari i la seva vida real.

Traslladem-nos a un altre barri. Hem fet cap al Paral·lel. ¿Es que algú gosarà aplicar la denominació de teatre popular a la generalitat de les obres que es representen damunt les taules dels seus teatres? No. Per al públic barrejat que acut a presenciar-les, l'escena no és sinó la continuació de la broma de la penya del cafè i de la conversa del carrer, plagada de mots gruixuts i gestos equivocs.

I ara podríem referir-nos a les escenes on normalment es parla en català. De les obres que tenen una llarga permanència en els cartells, siguin còmiques o dramàtiques, és llur mèrit més remarcable la fàcil explotació de les tendències sentimentals dels habituals espectadors. Dificilment podríem apreciar el més mínim desig de contrariar-les o millorar-les.

Del que portem dit, algun ingenu en deduirà que tots els autors i tots els empresaris són una gent sense escrúpols, lliurada al comerç de pervertir a l'engròs el públic. No, no és així.

El teatre — malgrat certes declaracions apostòliques — és sempre escrit de cara al públic. Escrivim la frase eliminant-ne la més lleu ombra de pejoració. L'home que escriu una obra destinada a l'escena, per més purs i honrats que siguin els seus mòbils inspiradors, no podrà prescindir de copsar per endavant les possibles reaccions del públic encarant al seu treball.

Potser ara s'escriueixin els ingenus i exclamin que d'ésser cert això un teatre selecte, verament educador, seria impossible. De cap de les maneres!... No hem quedat que el teatre és un mirall? Doncs a mesura que el nivell mitjà del nostre poble esdevingui més refinat, les obres teatrals guanyaran en qualitat.

Shàn donat algunes passes, per bé que lentament. Si Carles Soldevila ha pogut agafar el triangle clàssic i traslladar-lo dels menjadors de pagès als despatxos i a les biblioteques ciutadanes, ha estat gràcies al fet que tot i incipient comencem a tenir una banca, una vida artística, etc. El públic ha progressat ja una mica. Recordem ara un articulista el qual es queixava de l'escassíssim nombre de representacions que en la temporada passada aconseguí el repertori guimeranià. Pot estar segur l'autor de l'article que no succeï així per malvolença de les empreses, sinó per la indiferència del públic, el qual no sent la necessitat de desenterrar autors primaris. En té prou amb els vivents!

Esvaïrem tots els malentesos. Donat tot el que portem dit, algú pot suposar que per a la generació d'un ver geni de l'escena catalana, és indispensable que tot Barcelona sigui infestada de biblioteques i d'ateneus. Ni remotament cal això, que d'altra banda seria més aviat una desgràcia. Cal només arribar a la formació d'un nucli de gent culta, interiorment treballada i molt exigent; una minoria un xic nombrosa, suficient per a produir, criar i mimar l'autor somiat.

Ara, creure sense més ni més que un dia d'aquests podem assistir a una estrena i que podem trobar-nos de cop i volta davant d'una obra revestida de totes les característiques que la faran immortal, és d'una candorositat inefable. Aquesta obra ara per ara no pot ésser produïda, per la senzilla raó que el públic no la demana. El teatre, escola? El teatre, mirall!

A. A.

TEATRE NOU

Companyia SAUS DE CABALLÉ

Director: P. SEGURA
Divo tenor: J. ROSICH

Avui, tarda, reposició de

Doña Francisquita

cantada per primera vegada per la gentilíssim mple M. VÁZQUEZ amb el divo F. GODAYOL

GRANS PROGRAMES DE REPERTORI PER A LES PROXIMES FESTES

U. F. A. PRESENTA AL
CAPITOL CINEMA
AMB EXIT EXTRAORDINARI

EL ANGEL AZUL

Primera producció parlada pel gran tràgic alemany EMIL JANNINGS, amb MARLENE DIETRICH

El Kikiri trágic de JANNINGS en EL ANGEL AZUL no s'oblida en tota la vida

RESTAURANT I VENDA
DE PEIX, OSTRES MARISC

BON TEMPS

7, QUINTANA, 7. - TELEF. 16102
Entre carrers Ferràn i Boqueria

EL CINEMA

EL MILLOR FILM DE LA TEMPORADA

«AL·LELUIA»

Alleluia, el darrer gran film de King Vidor, em sembla ésser una obra d'una importància excepcional, segurament el film més considerable de tots els que portem vistos fins ara. Llevat d'algunes escenes de *La fallera de l'or* i de *I el món marxa*, el cinema no m'havia mai trasbalsat tan intensament com ho ha fet de cap a cap aquesta cinta.

Enfront d'aquesta obra no és possible sinó una sola actitud, la mateixa que al meu entendre ha presidit a la seva creació,

ritable personalitat jugant un rol fictici amb una dosi de puerilitat que no pot trobar eco sinó en les ànimes ingènues i impressionables que el volten. Per això, quan en l'escena del Jubileu, màxima festa d'exaltació mística, en el punt extrem de l'exaltació el profeta deserta emportant-se Chick a pes de braços, és l'home retornat a si mateix, menjant la pols, com és la seva condició natural.

L'espectacle és d'una inexpressable amargor. King Vidor és un malenconiós. Això

«Alleluia».—El sermó del Jubileu.

una actitud d'artista. Fóra inútil i sense sentit voler-se defensar contra l'espectacle de la vida negra que amb una cruent i impecable objectivitat King Vidor ha plasmat en la galerada d'imatges del seu film. Ni simpatia ni aversió. Aquí no hi ha lloc sinó per una contemplació desinteressada, aprofitant de la lucidesa de l'autor per a poder esguitar amb ell aquest bloc massís d'humanitat autèntica que és la mateixa de l'obra.

He dit objectivitat, i és que precisament és aquesta la característica més fonamental del film. En assolir aquesta característica, el cinema troba la seva destinació més autèntica. King Vidor, amb un perfecte ascetisme estètic, sembla haver-se despullat de tota classe de partits presos, de sentimentalitat, per no transcriure sinó purament la realitat. I per això el seu film és un film pur. Es en aquest cas que aquest adjectiu pur troba una justa aplicació en referir-se a una obra en la qual l'autor desapareix enfront de la vida. King Vidor sembla no haver sinó transcrit en l'idioma del cinema, el que els negres li han dictat.

El motiu—la vida dels negres americans—és d'una suggestió cinematogràfica immensa. Ningú més a prop que el negre de l'expressió cinematogràfica. El veiem en aquest film gesticulant la seva vida interior d'una manera integral. Tot el que succeeix en el seu ànim no pot sinó traduir-ho al defora en actituds corpòries. Adhuc l'element de convenció que sembla inclòs en tota pel·lícula cantada, és absent aquí, en tractar-se d'una casta de gent per la qual cantar no és sinó una prolongació espontània del parlar i dansar es troba unit indissolublement i sense transicions als gestos més habituals de la vida quotidiana, el mateix en el joc que en el treball.

El film, encara que clar, és dens i ric en ramificacions col·laterals; no es deixa, doncs, fàcilment reduir a una idea central. Un xic simplista fóra reduir-lo a la història de les vicissituds extremes per les quals passa Zeke, el protagonista. Aquest, que més tard esdevé el profeta Ezequiel, degut al rampell místic que el pren després d'haver fet un seguit de disbarats, no sembla sinó il·lustrar la frase famosa de Pascal: *L'home no és ni àngel ni bèstia, però com més vol fer l'àngel més fa la bèstia*. Home posseït fins a l'ahuciació d'aquella estranya il·lusió que Jules de Gaultier ha qualificat de bovarisme, amb una bona fe patètica Zeke es troba mistificar la seva ve-

era ja obvi en *I el món marxa*, però King Vidor ha sabut dominar tota fàcil ironia, que hauria esfumat la puresa del film. També és massa refinat Vidor per aprovar. L'amor que pota als negres, amb els quals des de menut ha conviscut en el país nadiu de Texas, no ha estat pas un mòbil perquè ell tractés d'atenuar la veritat i dar-nos una segona edició de *La cabanya de l'oncle Tom*. King Vidor no podia disminuir-se, i atent només a l'exposició dels fets, ha fet el millor que podia fer: servir la civilització occidental i presentar el negre als ulls de tothom que tingui un sentit de la jerarquia moral, com el que realment és, com un primitiu.

Es una tasca difícil tractar de senyalar les bel·leses que enclou *Alleluia*. Crec que tothom hi serà sensible i que aquest film reportarà l'èxit que tant mereix. Dominant amb una superioritat incontestable tota la producció actual, brilla *Alleluia* en el seu superb isolament, com una obra única per la riquesa del contingut i més que més per l'honradesa de la intenció i la perfecció dels mitjans. Vidor, amo absolut de l'instrument que té entre mans, pot per aquesta raó dar-nos una plasmació perfecta del seu pensament creador, que posseeix al grau màxim aquella puixança de condensació que caracteritza el ver artista.

En reveure *Alleluia*, és quan hom repara com tot és utilitzat en vistes a l'economia total del film.

Remarqueu en l'escena del Jubileu, l'admirable convergència dels elements sonors i visuals. El formidable *crescendo* que en arribar al fortíssim s'interromp bruscament per resoldre's en una lamentació punyent en saber la fugida d'Ezequiel esdevingut de bell nou Zeke. I què hem vist de més colpidor que l'escena en la qual Missy Rose corrent d'ací d'allà en la fosca de la nit, crida el fals profeta amb una inflexió de veu que remembra el planyívol crit d'una bèstia mal ferida?

Paorosa i plena de pressentiments és la nit en aquest film, quan Mammy, sobresaltada, s'adona a la nit de l'absència dels seus fills que han anat al riu a vendre el cotó. I la recerca per Spunk menant el carro, a la nit, del seu germà, que, mentrestant, s'està jugant tota la fortuna de la família i preparant inconscient la seva mort!

King Vidor sap dar-nos millor que ningú el sentit de la intimitat. Proximitat física i moral. El mateix que en *I el món marxa*, penetreu en la llar en els moments de més pregona intimitat per mesclar-vos com aquell que viu amb els personatges. I Vidor és l'home de les petites coses, de la vida diària, dels objectes habituals i, no obstant, amaratats sempre d'una poesia transcendental. No deia Santa Teresa: *Por los pucheros anda Dios*! Cassoles i cafeteres, ací com en *I el món marxa*, n'hi ha. Tothom fracassaria, que no tingués un gran talent, en voler interessar-nos per un viure tan mancat d'estil, però és, com deia en començar, la missió del cinema de deslliurar-nos dels prejudicis d'escola, literaris i pictòrics, per restituir-nos l'espectacle del món a la manera magistral com l'autor de *I el món marxa* de bell nou ho ha aconseguit en aquesta obra cim que veurem tot seguit i que és diu *Alleluia*.

JOSEP PALAU

ESPECIALITAT EN LA MIDA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

A. Gance a Montparnasse

Hi ha un fet: que els intel·lectuals prefereixen anar a reposar als indrets sorollosos i actius més aviat que en la tranquil·litat i la solitud. Per adonar-se'n no hi ha com anar a Montparnasse cap a les nou del vespre. En mig d'una multitud bellugadissa i sorollosa molt difícil de travessar, en un xivari de botzines d'autos i roncs de motors, de trepidacions de tramvies i soroll de vaixella, les personalitats polítiques, artístiques i literàries van a respirar, el vespre, el cafè amb llet. La consumació és cara, però el film parlant, cantant i dansant que es desenrotlla continuament és gratuït encara que no manqui d'originalitat ni de pintoresc.

L'altre vespre, mentre una gentada sonora feia cua davant una botte de nuit, el Jockey, un remolí violent llança Abel Gance a dintre. Sense res al cap, els cabells grisos embardissats, vestit el més sobriament del món, l'aire visiblement fatigat, penetra amb penes i treballs en el dancing de moda. El cèlebre *metteur en scène* i actor de *J'accuse*, *La Roue*, *Napoléon*, anava a descansar al Jockey.

Estirat mandrosament, Abel Gance semblava aclaparar per una gran fatiga. Mentre el curiós retratista Fétiveau fixava en quatre judicis còps de llapis les faccions del gran artista, em vaig apropar discretament. Al Jockey les presentacions són fetes de pressa. I tot sovint no se'n fan. Aprofitant-me d'aquest costum, vaig dirigir-li algunes paraules d'una insigne banalitat. Ja n'hi va haver prou perquè Abel Gance m'atorgués una mena d'entrevista.

—Estic molt cansat... és que enguany no he fet vacances. M'ha calgut treballar el doble per acabar *La fin du monde*. Una cosa formidable que tombarà de sorpresa els espectadors i que aplegarà a la pantalla totes les beutats i totes les troballes més inesperades del cinema mut i del cinema sonor.

Somiós, tot mirant al sostre, Gance prossegueix:

—Fixeu-vos-hi, es produeix la formidable topada i vetaquí que el paroxisme del terror deixa lloc a una tranquil·litat dolça, a la serenitat, a l'alegria. Ha passat el cometa, la Terra surt com d'un mal sonni, salvada materialment i regenerada moralment...

Gance s'atura per exagurar-se el front. —Sí, tinc de crear el paper de Jean Novalic, paper ingrat, dur... Però fet i fet estic content i espero que tindrà un èxit quan passi als cinemes dels bulevards.

—I mentrestant, reposeu...

—Aquí a Montparnasse, d'allò més bé. Nosaltres, els intel·lectuals, no reposem en la tranquil·litat. Ens cal soroll, molt soroll. No us podeu imaginar que bé que s'està entremig d'aquest xivari. Oblido momentàniament tots els meus mals de cap i em sento tornar a viure entre tant d'alegria i d'engrescament.

—No veniu també a veure si descobriu un gest de debò, una actitud?

—No vinc expressament, però és clar...

L'orquestra fa rajar onades tumultuoses d'harmonia sincopada, la guitarra gemega en mans de Pierson, el piano s'emballa de furor, el saxofon llença la seva veu planyívol, el piano deixa anar una cadència sorda... i tota la corrua de balladors que s'empenyen, es contorsionen, trepiden, gesticulen i transpiren tots plegats en un espai ridículament massa estret.

—Sí, és molt divertit—diu Gance.

Però les dues agradables persones que estan amb ell li manifesten el desig de seguir llur ronda per altres «llocs de diversió»...

Una darrera ullada a aquest ball diabòlic... potser una visió... *La fi del món?* i el *metteur en scène* desapareix en la nit.

BERTRAND PHILIPPON

Una revisió del cinema mut

Amb el programa anunciat tingué lloc divendres passat la primera sessió de les que destinen a la revisió del cinema mut. El cinema París ofería un brillant aspecte i la concurrència nombrosa que l'omplia sortí ben complaguda dels dos films que integraven el programa.

Donem les gràcies a tots els que han contribuït a l'èxit d'una inauguració tan encoratjadora. Especialment volem donar-les al senyor Torelló, director de la sala, per la intel·ligent cooperació que aportà a la nostra sessió.

La feina que recau damunt nostre per la immediata presentació a Barcelona d'*Alleluia*, ens obliga a ajornar la segona sessió pel dia 9 de gener. Publicarem en el pròxim número el programa d'aquesta segona sessió.

Sobre el cinema alemany

El dia que em vaig convèncer que els alemanys s'ho prenen tot seriosament, no em va estranyar gens ni mica que anessin al cinema res més que per meditar llarga estona sobre els problemes que un film els havia suggerit. Amb una sessió de cinema s'estalviaven empassar-se tot un tractat de sociologia.

Tot el secret de la tècnica i de la producció alemanyes resideix, n'estic convençut, a acontentar desigs estètics i sentimentals d'un públic al qual endebades us esforçareu a explicar que la inutilitat és una de les coses més interessants; al contrari, la mentalitat

ment la revista a la pantalla, més que enlloc, ha convertit el cinema parlat en un teatre mogut. Aquesta pel·lícula de Joe May és, en aquest gènere, perfecta. El diàleg pren sempre un to patètic, igual en els moments tràgics com en els acudits. Joe May ha aprofitat un moment anecdòtic i isolat de les campanyes napoleòniques a Alemanya i les condicions teatrals magnífiques de Conrad Veidt (considerat ací com el primer actor després de Jannings) per a bastir el seu film. Indiscutiblement s'ha d'ésser alemany i prussià per a emocionar-se fortament davant del sacrifici necessari dels últims homes

Una escena de «La darrera companyia»

mitjana del públic procura àdhuc treure del cinema tot el profit que pot. Menysprea la perfecció d'una deliciosa pel·lícula americana —l'absència en els programes del film ianqui és quasi completa—i no volen sinó cinema educatiu. Perquè aquesta gent han convertit tot el cinema en educació perpètua. O el film científic, o la pel·lícula d'ideals elevats, o el problema moral plantejat.

Que tota sessió comenci per un film d'una mena així com una lliçó de coses, és general. No cal dir que la gent s'engresca d'allò més. Amb el mateix interès segueixen la cristallització del sulfat de coure, que un curs de cultura física.

Fa molt de temps que això del cinema educatiu em preocupa. Ningú no em vulgui convèncer del seu valor estètic i agradós. Ningú no ho podria dir si hagués estat a l'única sessió exclusiva de cinema educatiu que ha tingut lloc a la península i que organitzà l'any passat el Cineclub de Madrid. No poder resistir una conferència insinuada de De Feo, per més de la Societat de Nacions i de la *nuova Italia* que sigui, dues hores de llunes, no suposa negar al cinema educatiu totes les seves legítimes possibilitats. Precisament el seu camp està marcat dintre de la necessitat. Necessitat exclusiva: pedagogia i cultural, no de distracció de minoria.

Caldrà insistir en el nostre país sobre la conveniència del cinema educatiu. Si no estic mal informat, un cineasta indígena ja ho indicava. No és que hom vulgui fer retre a les empreses, sinó cridar l'atenció de les nostres institucions culturals i pedagògiques.

L'humor i la moral alemanyes han creat un tipus de comèdia del qual tan sols ens arriba a casa nostra algun exemplar. Totes les cases productores alemanyes han llançat al mercat una sèrie de vodevils «mo aptes per a menors de divuit anys». Un gènere buit, encara que no mancat d'interès. Divertit, però que es repeteix fins a l'infinit. Hom no pot oblidar que té un precedent gloriós en aquella inoblidable *Princesa de les Ostres*. De les cames d'Ossi Oswalda en *L'amor porta el volant a Der keusche Josef* (El cast Josep) que ara es projectava a Múnic, no hi ha res. Caldrà tenir una mica d'esperit germànic i un estómac acostumat a la cervesa per a no trobar a faltar un film americà. Films rebutjats, acusats d'estupidesa, pel públic alemany.

S'ha projectat a Múnic *Die letzere Kompagnie* (La darrera companyia), de la Ufa. Si el tonfilm no ha fet sinó millorar la comèdia una mica picant i introduir discreta-

CARLES M. CLAVERIA

Múnic, novembre.

“STUDIO CINAES”

(LIDO CINE)

Presentarà demà, divendres, 19 de desembre, a les 22 en

SESSIÓ ÚNICA

Una producció L. U. C. E.

ANÉLIDOS

Una superproducció 1909

El trágico amor de Monna Lisa

Un film d'A. Cavalcanti

Rien que les heures

Un film de Lupu-Pick

EL RAIL

Es desparten localitats sense reràrrec

per aquesta sessió en el LIDO CINE

de 5 a 7

Fontbernati

Sastre

CUCURULLA, 2, 1.º

LIDO CINE

SESSIONS ESPECIALS DE CINE PER A NENS

Selectes programes a base de pel·lícules còmiques i culturals

DIJOUS, a les 4'30
DIUMENGES, matinal a les 11, i a la tarda de les 3'30 a les 6

BUTAQUES A 1 PESSETA

DIMARTS, 23 DESEMBRE
UNA SORPRESA!

Fèmina

PROGRAMA EXCEPCIONAL

DOS produccions

METRO · GOLDWYN · MAYER

totalment parlades en espanyol

Mr. LE FOX

Un drama entre la neu

per

Lluís Alonso i Roseta Ballesteros

Locura de amor

La comèdia de més gràcia que s'ha vist fins ara, per Charles Chase

AVUI I TOTS ELS DIES

LES ARTS • DISCOS

ACTUALITATS

Homenatge a Manolo

En la via de Caldes tingué lloc diumenge passat, dia 14, l'homenatge a l'escultor Manolo Hugué.

Com que sabem la distingida categoria intel·lectual dels nostres lectors, és innecessària tota mena de presentació del formidable escultor.

Ens limitarem, doncs, a transcriure alguns paràgrafs del parlament del senyor Eduard Ragasol, efectuat en el Casino de Caldes el dia de l'homenatge:

relleu a les idees centrals de les vostres preocupacions artístiques i humanes.

«Tots nosaltres sentim com un imperatiu de l'ànima el goig d'homenatjar-vos, però ja ens permetreu que tinguem l'ambició de voler donar més amplitud al simple homenatge d'avui.

«Considerem que el millor homenatge que us podem oferir és el d'encarregar-vos una escultura que sigui un testimoni etern de la vostra estada a la vila i una demostració plàstica del vostre art. Ens voldria molt que el poble de Caldes no tingués una sola

Manolo Hugué.—Relleu.

«Aquest poble de Caldes, amic Manolo, que avui us ret homenatge, no en sabia gairebé res del vostre talent extraordinari, de la vostra sensibilitat exquisida, de les vostres escultures i aquarel·les. Ha calgut que l'atzar i la malaltia us portessin a aquestes terres vallesanes perquè, amb la vostra paraula viva i amb l'eco apropiat dels vostres èxits d'escultor, s'adonés que tenia de veí un home superior.

«I vós, que el coneixeu el poble, sabeu com reacciona fàcilment, com s'enteneix davant de la presència física d'un artista, com admira, amb un sentiment gairebé religiós, aquelles qualitats humanes que sap que sols posseeixen uns quants homes. L'artista, pel poble, esdevé un ésser situat més enllà de la realitat, i per això quan se li dona ocasió d'homenatjar-lo ho fa amb respecte i sent la satisfacció d'acomplir un deure.

«Sapigueu, doncs, que tots nosaltres, fills de Caldes, d'ençà que tenim coneixement de quines són les vostres rellevants qualitats, us havem considerat hoste d'honor, i avui, que podem palesar amb la nostra presència tota l'estima que us tenim, us diem que som uns admiradors de les vostres qualitats d'artista, que la manca de refinament espiritual no ens priva de valorar les vostres grans petites escultures, la profunditat de les vostres idees quan parlu de coses transcendents, la vostra espiritualitat i la vostra gràcia quan evoqueu un fet o un enfilall d'anècdotes, o amb l'enginy de la vostra imaginació doneu més

de les vostres obres, d'aquestes admirables creacions artístiques que fan dir de vós que sou un dels millors escultors contemporanis, com ens voldria que cada u de nosaltres, sense distinció de categoria i estaments, no pogués ajudar a la recaptació dels diners necessaris. Per això, creient-me interpretar el sentiment de tots, us demano que accediu a l'homenatge que us volem organitzar; i sapigueu des d'ara que el nostre intent és el de perpetuar la veneració per l'artista Manolo podent veure una obra vostra omplint la concavitat d'una fornícula situada dalt de les sis columnes barroques de la façana de la nostra església. D'aquesta manera el poble adquiriria una obra d'art i es completaria la més gran obra arqueològica de la vila.

«Accepteu, doncs, l'homenatge d'avui com una promesa del que els vostres amics desitgen oferir-vos com més aviat millor.»

Si les nostres autoritats dictatorials cometien el pecat de prescindir de la col·laboració de Manolo en l'ornamentació de la plaça de Catalunya i en l'Exposició, bo serà que el poble de Caldes el redimeixi i doni així una bona lliçó a la gran capital.

Sapigueu, ciutadans de Barcelona i particularment les actuals autoritats, que tenim un deure amb Manolo Hugué.

“College Art Association of America”

Aquesta erudita entitat de Nova York ha obert recentment el seu institut d'investigació científica, el qual tindrà un departament especial per l'art del nostre país, la direcció del qual estarà a càrrec del doctor Walter S. Cook, infatigable investigador del nostre art medieval.

En el número de març de *The Art Bulletin* (una de les publicacions d'aquest Col·legi) hi ha un estudi documentadíssim i ponderat del doctor Cook sobre les pintures murals romàniques de Sant Baudelio de Berlanga. També cal remarcar l'article de Josep Pijoan sobre el Greco.

MÀRIUS GIFREDA

AL MARGE D'UNA EXPOSICIÓ A LONDRES

L'ART PERSA

No és cap secret que la Pèrsia, aquest país que avui dia compta entre els més desenvolupats del món, entre els més inerts de l'Orient que es revifa, fou, no fa pas molt temps, i des de temps remotíssims, viver de cultures màximes i propulsores de grans civilitzacions. De la gloriosa, variada i multiseular història pèrsica ara ens serà donat a Europa el més esplèndid resum que mai s'hagi pogut oferir ni en la mateixa terra del Rei de Reis. Ara aviat la Royal Academy, de Londres, obrirà una exposició d'art persa de totes les edats: cosa insòlita perquè no fou mai possible de reunir l'art persa de totes les edats, i sobretot perquè les exposicions monogràfiques d'art antic que gairebé cada any organitza la Reial Acadèmia, de Londres, són exposicions d'obres escollidíssimes. Amb cabals abundants i amb perícia inigualada, la Royal Academy realitza aquestes exposicions que fan època, que deixen catàlegs monumentals, que engendren bibliografia posterior de gran valor arqueològic i que sovint són el punt de partida de revisions de valors, de virades, puntualitzacions i rectificacions en la història de l'art i en tota altra mena d'estudis històrics.

A Barcelona no ens assabentem d'aquests grans esdeveniments artístic-arqueològics perquè no són obra de divulgació i perquè l'art i l'arqueologia propagats per mitjà de l'editorialisme de divulgació tot just si percuten sobre els rars professors i professionals.

En qüestió d'alta cultura artística estem molt malament. Les veus més soanes de la nostra divulgació artística són les que pasturen en els figurins, magazines i revistes d'art modern; ço és: la literatura d'art més rapin que mai s'hagi produït. No ens assabentem tan sols de les magnífiques exposicions monogràfiques que a imitació d'aquestes de Londres organitza munificentment cada dos anys la Sociedad Española de Amigos del Arte, de Madrid. L'Ajuntament barceloní que teníem l'any 1923 intentà per primera vegada organitzar a la nostra ciutat exposicions monogràfiques d'art de gran envergadura, i per tant encarregà a Pere Ynglada i al que subscriu una exposició d'art xinès antic que havia d'ésser una meravella i el possible inici de l'indispensable Museu d'art extrem orientat; però el general Losada, posat a batalla de Barcelona, d'acord amb els estiracordetes reclusos a Barcelona mateix, desferen amb quatre enèrgiques i assenyades trompades aquella disbauxa d'art.

L'exposició d'art persa que organitza la

i els medes, eren a judici de tothom, i al cap de tothom Herodot, els únics homes que no sabien mentir, aquells homes que eren educats per a tres principals activitats: muntar, tirar a l'arc i dir la veritat.

Però hi ha més. Quan l'Iran encara no era l'Iran, perquè la raça ària que li donà el nom no hi havia abocat aquella flor i nata d'arianisme que foren els pobles persa i meda, ja havia desenvolupat una sorprenentment bella i avançada civilització sumeriana, ço és, provincent del país de Sumer

Art aquemènide. Retrat suposat de Dari, en pedra calcària (Col·lecció A. Stoclet, Brussel·les)

d'Elam, en la baixa Mèssopotàmia. Aquesta civilització, que a Susha ha donat les mostres més persuasives de finor i empena, la ceràmica recollida al Louvre per obra i gràcia de la missió De Morgan (ceràmica que he dibuixat peça per peça al peu mateix de les vitrines), és una civilització faraònica, la que fins ara hom considerava més antiga.

I, quan la cultura sumeriana havia de néixer, una altra cultura i una altra civilització més antigues, una civilització tot just ara descoberta en aquelles terres avançades, una civilització que peremptòriament els arqueòlegs han coincidit a anomenar presumèria o proto-elamita, ens mostra un art extraordinàriament viu i potent, un art anterior a l'art faraònic i a l'art egípciu; un art que recula cap als mil·lenaris quart i cinquè de la prehistòria, la història mateixa, tota vegada que es tracta d'una cultura epigràfica. Es cultura molt més avançada del que hom hauria mai pogut suposar ni pels mil·lenaris tercer i segon. En virtut d'aquestes descobertes, la història obre cap al passat nous horitzons amples i profunds que fan més captivador que mai l'estudi del sorprenent animaló anomenat home.

Aquesta cultura proto-elamita que sembla haver estat la d'una més extensa fins ara coneguda, més extensa que la cultura romana, s'estendria fins al cor de l'Índia i fins al Mediterrani. La cultura egípcia, la cultura preelamítica, la cultura sumeriana i elamita no serien sinó expressions d'aquesta vasta i sorprenent cultura proto-elamita que sembla generar-se en les terres que trenta i tantes centúries després s'anomenaran l'Iran. I de totes aquestes cultures protohistòriques l'exposició de la Royal Academy continuarà els exemplars artístics preeminentes.

Mai no s'havia organitzat una exposició d'art antic tan considerable des de tots punts de vista com la que s'obrirà a la Royal Academy, de Londres, i és per això que creiem que tota la importància que li atorguem no serà excessiva; és per això que MIRADOR no podia deixar passar per alt aquest esdeveniment londinenc que té tanta importància almenys com les conferències del Desarmament i de la Taula Rodona; perquè aquesta exposició representa la taula rodona predestinada de la cultura moderna i alhora la conferència olímpica de l'armament, de quan els déus i els semidéus es reunien a les terres que segles a venir s'anomenarien Iran i Pèrsia, per tal de proporcionar als nostres avantpassats inermes i infelïços tota mena d'armes que els permetessin eixir a sang i foc de llur precarietat d'invertebrats.

JOAN SACS

DISCOS

LA TERRA DEL FONOGRAF

Es una cosa ben singular el joc de les comparacions que són permeses gràcies al fonògraf. M'ha calgut sentir l'altre dia, als Concerts Lamoureux, Elisabeth Schumann per apreciar-ne tot l'interès.

Hi ha frases que un cert esnobisme imposa a l'orella de qualsevol que s'ocupa de fonografia, com aquesta: «La veu d'una cantant és tan bella al disc com en la realitat.» Admeto de bona gana que això pot ésser exacte de vegades, i no dubto que avui vingui més de gust escoltar la Galli Curci al fonògraf que no pas en l'escena.

Però m'imagino que aquella llei que els fanàtics volen establir, comporta nombroses excepcions, puix que tot sentint Elisabeth Schumann al concert, he experimentat una joia que els seus enregistraments m'havien fet ignorar. I això que són d'una excel·lent qualitat, però llur perfecció vocal és lluny de despendre aquella calor que l'artista comunica a la sala! Quin procediment mecànic—i penso en el cinema parlant—podria donar-nos l'exquisida expressió d'aquell rostre mòbil, i la fascinació que exerceixen uns ulls que no són pas els més bells del món, però que s'animen amb tots els reflexos d'una ànima? Qui podria donar-nos aquell somriure que floreix sobre un aire de Mozart o aquella tendresa que dona tants d'acents a tal melodia de Schumann o de Brahms?

En veritat, ni el fonògraf ni el cinema no són sincers, i declaro que, a les meves orelles i als meus ulls, és llur artífici el seu principal mèrit. Cal avar-se a aquesta creació progressiva d'un món nou, i no deixar-nos seduir més per l'«Es ben bé això!» que tan sovint ens ha estat repetit.

No, no és pas això! És una altra cosa, i ens en alegrem, perquè aquesta «altra cosa» ens promet i ens permet una nova *féerie*. El mateix que el cinema ens ha ensenyat, quan era mut, maneres de dir, amb una mirada, amb un gest, la passió que el «testimoni» només expressava incompletament, descobrim en el fonògraf nous atractius a la veu humana, i també altres defectes.

Si us és indiferent, en la vida, que una persona papissotegi més o menys quan parla, si no li exigeix que el seu so de veu sigui emocionant, si accepteu al teatre que l'enamorat sigui declamatori amb l'excusa que el lirisme vessa del seu cor, al fonògraf no tolereu tantes febleses. Tota la nostra atenció s'ha concentrat sobre el timbre, sobre el so, sobre la pronunciació de la veu registrada, la qual es torna una mena d'ésser vivent en el qual poseu la vostra confiança o del qual, al contrari, us malfieu, i que per vós pren un aspecte particular, del tot diferent sovint de l'aspecte de l'artista que feu el disc.

Us imagineu els Revellers tal com us aparegueren a l'Empire? I el baríton de *Dinah* s'assemblava en el país meravellós dels sons, al xicot somrient que vau veure? Us semblava possible que Layton i Johnston no haguessin nascut a les vores de l'Ohio? I si no heu vist mai Heifetz, podeu creure que en la vida privada aquest encantador tingui l'aire d'un encarregat de tenda de robes? No, la Terra del Fonògraf, que està situada no sé on precisament, però en la direcció del País de les Meravelles d'Àfrica, té uns habitants que no s'assemblen gaire als que veiem al voltant nostre, ni solament quan els projectors d'una sala o les llums d'una bateria els arrangeu perquè puguin mentir-nos millor.

De vegades, i aquest és el cas d'Elisabeth Schumann, sentim una sorpresa semblant a la del viatger que s'encanta només de veure una illa coneguda només per les descripcions dels poetes, que no pas pels versos. I això és el que explica el gust dels viatges, vull dir el desig que tenim, irresistible, d'anar a contemplar «en carn i os» aquell o aquella el retrat del qual ha estat dibuixat per la nostra imaginació segons la veu que en coneixem... Però diguem també que sovint tenim una decepció i ens sap greu d'haver sortit de casa.

No escolteu el geni dolent que us diu que la ciència fa meravelles; les reproduïu amb precisió.

No és pas veritat, i que ens deixin l'esperança que demà encara no serà tampoc veritat.

RENÉ BIZET

raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a “Forfait” - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

Royal Academy, de Londres, ha costat els ulls de la cara, perquè ha calgut importar de Pèrsia, amb moltes dificultats i perills, les peces més antigues. Calgué embarcar-les clandestinament, per mitjà d'avions, després, enllà de les fronteres, transbordar-les als vaixells; i encara ho i simulant altra mena de càrrega que les preciositats arqueològiques. Aquest procediment fou indispensable adhuc, o principalment, pels objectes de les col·leccions reials. Sembla que és l'únic procediment salvaguardador contra el general bandolerisme pèrsic. D'altra banda, l'exposició que obrirà el 5 de gener pròxim la Royal Academy, serà integrada per les principals peces de les principals col·leccions i museus de tot el món. El transport i drets d'assegurances d'aquestes quantioses obres d'art costarà alguns milions, molt més del que costà el trasllat i assegurança de les pintures que figuraren a l'exposició d'art italià de l'any passat, celebrada també a Londres.

Per a fer-se càrrec de la importància de l'actual exposició de la Royal Academy, m'hi haurà prou amb considerar la llarga evolució de la Pèrsia: l'enlluernadora cultura de la Pèrsia musulmana que comprèn la gènesi de la majoria de l'art musulmà de totes les terres islamitzades, l'art musulmà més fi i més divers; després, reculant en el temps, l'altra meravella de l'art sassànida, l'art que engendrà el bizantinisme, que preludia l'art musulmà mateix; i, encara més endarrerat, l'art aquemènide, que és sublimitat de tot el que produí l'art assiri, de quan la Pèrsia encara no existia, de quan la Pèrsia s'anomenava Iran, i de quan els pobladors de l'Iran, els perses

Vda. de Josep Ribas

MOBLES I DECORACIÓ

CASA FUNDADA L'ANY 1850

Consell de Cent, 327 i 329. Telèfon 14657.-BARCELONA

"SIMPLEX"

COLL PATENTAT

No s'encongeix, no s'arruga
tot quedant elegant sempre

FABRICANTS:

Manufacturas DOMINGO FABREGAS, S. A.

Anuncieu a MIRADOR

Suscriviu-vos a **MIRADOR**

SETMANARI CATALA

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

El Sr. _____
que viu a _____
carrer _____ n.º _____ es subscriu a MIRADOR
pel preu fixat de 2'50 ptes. trimestre.

de _____ de 193 _____

Signatura

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades
GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ
que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la

Neurastenia, Impotència (en totes les seves manifestacions),
memòria, vertigen, fatiga corporal, tremolors, dispèpsia nerviosa,
palpitacions, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i
tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esgotament
nerviós.

Les **Gragees potencials del Dr. Soivré,**
més que un medicament són un element essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós, regenerant
el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als
esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics
com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciència, financers, artistes, comerciants, industrials,
pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les **Gragees potencials del Dr. Soivré,** tots els esforços o
exercicis fàcilment i disposant l'organisme per reprendre's novament amb el màxim resultat, arribant a l'ex-
trema vellesa i sense violències l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 5'50 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA. — Dirigir-se i trametar d'ús ptes. en segells de correu per al franquig a Oficines Laboratori
Sòkstarq, carrer del Ter, 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament
tractament d'aquestes malalties.

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Telèg.: "Carbur"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Bergà (Barcelona) i Cor-
cubion (Corunya) : : OXIGEN 99 % DE PURESIA, Fàbriques
a Barcelona i València : : ACETILÈN DISOLT, Fàbriques a
Barcelona, Madrid i València : : FERRO MAGNESI i FERRO
SILICE : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó
i altres teixits : : CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris
i domèstica : : GENERADORS, BUFADORS, MANOME-
TRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

—Ahir vaig fer un sermó a la meua dona
sobre l'estalvi.

—Amb èxit?

—Ja t'ho diré: m'ha prohibit fumar.

(Der Wahre Jacob, Berlín)

L'ERA DEL FLIRT

—Que saps si la Susanna està malalta?
Ja fa dues o tres setmanes que no li sabem
cap nou prometatge.

(Il Travasso delle Idee, Roma)

La víctima.—Gireu una mica en sentit
contrari; ja començo a estar marejat!

(L'Intransigent, París.)

A F I S A

ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATIS

Laietana, 18, Pral. B. - Barcelona

A les deu notabilíssimes característiques
que determinen l'extra qualitat del neumàtic

INDIA

Superior al millor

cal afegir avui la nova patent

"Sawtrooh Tedlock"

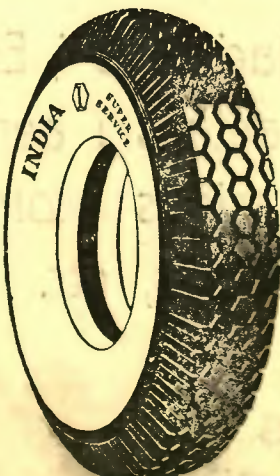
(Pany de dents de serra)

amb la qual es fa impossible el desprendiment
de la banda de rodament

Les patentades característiques

INDIA

fan possible la fabricació en exclusiva de l'article
de la més alta qualitat que la indústria coneix

Representant general
per a Espanya

A. CAR

BARCELONA

Passeig de Gràcia, núm. 99
Rosselló, 234 - Telèf. 73992